

- ⊕ **Gastronomia:** Jornades Gastronòmiques de la Clementina
- ⊕ **Art i museus:** Blai Bonet i Toni Catany
- ⊕ **Festivals:** Secret Vida a Vilanova i la Geltrú

El Consell per la República neix a l'Espai Lliure Europeu

LA DADA D'EN JOE BREW

Com pot demostrar Twitter la invenció del relat de la violència contra l'independentisme

VAGA DE FAM Jordi Sánchez i Jordi Turull 7 dies / Joaquim Forn i Josep Rull 4 dia
PRESÓ J. Cuixart i J. Sánchez 418 dies / O. Junqueras i J. Forn 401 dies / C. Forcadell 292 dies / D. Bassa, R. Romeva, J. Rull i J. Turull 324 dies

ESCENES DE LA IRRITACIÓ EUROPEA

MERCÈ IBARZ

Una concentració recent de les 'armilles grogues' franceses. ACN

Un fil vermell lliga les eleccions regionals alemanyes, els desordres francesos i els vots andalusos

Al segle XXI, a Europa (el que en resta), un polític amb pistola continua essent un polític? És una de les primeres preguntes que m'assalten en haver d'assumir, ullplàtica, els resultats electorals d'un partit liderat per un basc que, en la campanya electoral, munta a cavall per les serralades andaluses a la manera d'un renovat Curro Jiménez, el protagonista d'una sèrie de la televisió espanyola de fa quaranta anys (sí, com la Consti), de gran èxit llavors i de què ara, des de mitjan octubre, s'està rodant la versió contemporània, a Navarra, amb el títol més concret de *El bandolero*. S'hi inspira, l'home de Vox? No duu trabuc, sinó una pistola, una Smith & Wesson, el revòlver estàndard de la policia i les forces armades a nombrosos països, arma de foc que es fabrica des de la fundació de la casa nord-americana el 1852, la que lluí Clint Eastwood a *Harry el Brut*.

Els 'vots de la mitjanit' han decidit en gran mesura la nova composició del parlament andalús, diu Carles Castro, periodista sempre atent als resultats electorals i als de les enquestes, que analitza amb precisió quirúrgicament documentada i sense temor. Són els indecisos, que se'n van a dormir sense haver decidit encara el vot de l'endemà i que, en consulta amb el coixí

S'hi inspira, l'home de Vox? No duu trabuc, sinó una pistola, una Smith & Wesson, el revòlver estàndard de la policia i les forces armades a nombrosos països

Gent que abans votava esquerres ara no. Vots de la mitjanit. Més val saber-ho que no pas ignorar-ho

i per tal de finalment agafar el son, així decideixen. Indecisos que, els últims anys, i no sols a Andalusia, són també els que canvien de vot i hi estan pensant fins a l'últim moment. Gent que abans votava esquerres ara no. Vots de la mitjanit. Més val saber-ho que no pas ignorar-ho.

Em refereixo al perquè.

El paral·lelisme és possible: de la mateixa manera que tants catalans que fa deu anys no eren independentistes ara ho són, tants votants estan canviant la direcció del seu vot arreu. Escenes de la irritació europea.

A La Repubblica, l'editorialista Stefano Folli (Roma, 1949) escriu: «Hi ha un fil vermell que lliga les eleccions regionals a Alemanya, els desordres a França i ara el vot a Andalusia, Espanya. Aquest fil vermell travessa, és clar, també la Itàlia 'sobiranista' del binomi Lega-5S. De què es tracta? Del sentiment d'irritació vers les classes polítiques tradicionals, expressió d'una Europa en què els valors de fons, validíssims en si, apareixen envilits o insuficients per a alimentar una visió positiva del futur proper. A París, els revoltats anti-Macron són certament una minoria –i els violents, una minoria de la minoria, per bé que autors de violències inacceptables–, però el malestar social que expressen ara ha estat copsat per observadors autoritzats que no alimenten simpaties de cap mena per la dreta de Marine Le Pen o l'esquerra maximalista de Mélenchon, però conscients de la crisi de les classes mitjanes. Pel que fa als andalusos, els últims arribats a aquesta galeria, han assestat un cop dur a socialistes i populars, i han demostrat així la fragilitat de la base per la qual es regeix el president Sánchez, arribat al govern amb una maniobra de palau. Europa sencera és en crisi i això explica per què a Roma l'executiu groc-verd, malgrat errors i contradiccions paleses (l'última, la in-

Pel que fa als andalusos, els últims arribats a aquesta galeria, han assestat un cop dur a socialistes i populars, i han demostrat així la fragilitat de la base per la qual es regeix el president Sánchez

Les velles classes dirigents han perdut credibilitat i penquen de valent per renovar-se i retrobar-la

certesa i la confusió sobre la maniobra pressupostària, en la distància creixent entre promeses electorals i la manca de recursos per finançar-les), continua gaudint de bons sondatges. I l'absència d'alternatives vàlides: les velles classes dirigents han perdut credibilitat i s'escarrassen per renovar-se i retrobar-la. Quasi una missió impossible.»

Què passarà avui a França, aquest dissabte? Raphaëlle Bacqué (París, 1954), escriu i presenta a *Le Monde* **vuit retrats** de persones al capdavant de les armilles grogues que, diu en el títol mateix, no són 'ni portaveus ni líders', són vuit rostres del moviment, reportats per la periodista pels seus orígens, declaracions i comptes de Facebook. Són:

Eric Drouet, 33 anys, camioner, Melun (Sena i Marne).

Priscillia Ludosky, 33 anys, microempresària (venda de productes cosmètics en línia), Savigny-le-Temple (Sena i Marne).

Maxime Nicolle, àlies 'Fly Rider', 31 anys, treballador temporal (Costes d'Armor) i una de les estrelles de vídeo per FB del moviment.

Steven Lebee, 31 anys, aturat amb subsidi de RSA, Alta Savoia.

Jacline Mouraud, 51 anys, hipnoterapeuta, Morbihan.

Benjamin Cauchy, 38 anys, encarregat de clientela de Grou-pama, Alta Garona.

Fabrice Schlegel, 45 anys, promotor immobiliari, Dole (Jura).

Christophe Chalencón, 52 anys, artesà de forja, Valclusa. 🏠

CRISI TURÍSTICA? QUINA CRISI?

JORDI GOULA

La despesa dels visitants estrangers creix a Catalunya d'un 6,3% fins a l'octubre –uns 1.100 milions addicionals– i aquesta xifra és més de la meitat del creixement registrat a tot l'estat espanyol

Aquesta setmana hem sabut les dades de turisme del mes d'octubre. I és curiós, perquè en certa manera trenquen amb la idea del que ha estat el sector enguany. Si demanem a la gent què en sap, d'aquesta qüestió, ens dirà que no ha estat un any gaire bo, que no han vingut tants turistes, perquè molts dels que havien vingut aquests últims anys i que ens havien 'prestat' països problemàtics per raons de seguretat, com Turquia i Egipte, han tornat a les seves destinacions anteriors, una vegada sembla que s'hi ha tranquil·litzat la situació. I ens hem quedat amb aquesta idea, sense pensar, per exemple, que l'any passat, a Catalunya, hi va haver un volum rècord de turistes estrangers i un rècord de despesa.

Doncs bé, les dades ens diuen que del gener a l'octubre –malgrat ser cert que han vingut 200.000 turistes internacionals menys (-1,2%)– hem rebut una xifra equivalent al 90% dels visitants que van venir durant tot l'exercici 2017 i, cosa més important, la despesa que han deixat a Catalunya ha estat de gairebé 1.100 milions d'euros més, és a dir, un +6,3%, en termes relatius. Això vol dir que, fins a l'octubre, ja havien gastat el 97% de la despesa de tot l'exercici passat. Probablement, tancarem l'any amb menys turistes, sí, però amb una xifra de despesa molt més alta. I als desmemoriats, caldrà recordar-los que l'any 2017, amb la situació que es va viure i les bestieses que es van arribar a dir a Madrid, la despesa dels turistes estrangers va batre un rècord, amb 19.100 milions d'euros i un creixement del 10,1% sobre l'any anterior, segons l'INE. Si enguany ja creixem d'un 6,3% per sobre de xifres de màxims, jo demano: on és la crisi?

A la resta de l'estat espanyol ha passat una cosa semblant. En realitat, fins a l'octubre el turisme internacional no ha baixat, però pràcticament s'ha mantingut, perquè només ha pujat d'un 0,5%. Les úniques comunitats on ha anat de baixa, doncs, han estat Catalunya i sobretot les Canàries, amb 400.000 viatgers menys. A les Illes Balears s'ha mantingut i a Andalusia hi ha hagut un creixement molt baix (0,9%); ha estat més acceptable al País Valencià (+2,5%) i

Als desmemoriats, caldrà recordar-los que l'any 2017, amb la situació que es va viure i les bestieses que es van arribar a dir a Madrid, la despesa dels turistes estrangers va batre un rècord

Per cert, sabíeu que el 2018 més de la meitat de pernoctacions a Catalunya –concretament el 54%– concentren en les dues classes d'hotels de gamma superior?

fort a Madrid (+5,3%) i a la resta de comunitats autònomes (+6,0%).

En termes de despesa ha passat una cosa semblant: només la 'resta de comunitats' presenta una baixada de despesa, malgrat haver-hi crescut molt el nombre de visitants. Tanmateix, hi ha diferències que no poden passar per alt. Si certament tampoc no ha estat un any dolent per a Espanya, l'asimetria de la distribució de la despesa és singular. Dels 2.100 milions d'euros de més –comparats amb el mateix període del 2017– que han deixat els turistes a l'estat espanyol, 1.100 han estat gastats a Catalunya. Sí, això vol dir que Catalunya ha rebut més de la meitat de la despesa addicional dels turistes estrangers fins a l'octubre del 2018! La xifra encara és més espectacular si pensem que ha vingut menys gent. Per això la dada clau és que el turista que ha vingut a Catalunya ha gastat un 7,6% més que no el 2017, mentre la mitjana de l'estat espanyol és del +2,2%; i, per cert, el de Madrid, un -1,2%. En l'epígraf 'resta de comunitats', la caiguda és del 6,66%.

D'això, en podem concloure que potser en una part de l'estat espanyol –la menys turística– sí que hi pot haver queixes. Han tingut més visitants, però no tanta despesa. Per fer-nos una idea de la distribució, n'hi ha prou de dir que Catalunya ha rebut el 23% dels turistes i el 23% de la despesa, mentre la 'resta de comunitats' (les dues Castelles, Extremadura, Aragó, Astúries, Cantàbria, Galícia...) reben el 10% de turistes estrangers i només el 7% de la despesa. I aquí cal recordar el pes que té dins l'estat espanyol l'estat espanyol el turisme que visita el conjunt dels Països Catalans, perquè concentra el 52% dels visitants exteriors i el 53% de la despesa total.

Les dades, doncs, no semblen pas apuntar a una crisi turística. I encara menys a Catalunya. Potser la idea ve de les manifestacions d'alguns grans hotelers. Certament, els hotels de cinc estrelles de Catalunya presenten una rendibilitat per habitació ocupada acumulada fins a l'octubre que és un 1,4% menor que l'any passat. Segons aquesta dada hem de pensar que han abaixat preus respecte de l'any passat per atreure gent. Tanmateix, segons l'indicador d'ingressos per habitació disponible, el creixement acumulat sobre l'any passat en la categoria hotelera més alta és del 9,1%, és a dir, més habitacions ocupades... En realitat, les pernoctacions en aquests deu mesos només han pujat als hotels de 5 i 4 estrelles i han baixat a la resta. En el total de categories, les pernoctacions han baixat d'un 1,8%... Per cert, sabíeu que el 2018 més de la meitat de pernoctacions a Catalunya –concretament el 54%– concentren en les dues classes d'hotels de gamma superior? I que fa deu anys només concentraven el 38%? Hi ha més oferta alta, certament, però també més qualitat en la demanda. I això és positiu.

Les davallades, doncs, es concentren en aquestes dues últimes zones. I això ens dona pas a l'última part de l'anàlisi: la procedència del turisme

Qui hagi deixat de venir deu tenir uns motius per a fer-ho, però sens dubte la intensa campanya anticatalana que s'escampa a Espanya des de fa molt temps va donant fruits

Ara el comportament no ha estat pas el mateix a totes les zones turístiques catalanes. A Catalunya, les zones de Barcelona, Costa de Barcelona, Costa Brava i Costa Daurada concentren més del 90% de les pernoctacions en hotels. Doncs bé, fins a l'octubre, a Barcelona han crescut d'un +0,4%; a la Costa Brava, d'un 0%; a la Costa de Barcelona han caigut d'un -4,5%; i a la Costa Daurada, d'un -5,1%. Les davallades, doncs, es concentren en aquestes dues últimes zones. I això ens dona pas a l'última part de l'anàlisi: la procedència del turisme. Ja hem vist el comportament dels estrangers, que no ha estat dolent, ni de bon tros.

Aquests últims anys, les pernoctacions en hotels han estat aproximadament d'un 30% de turistes de l'estat espanyol i un 70% d'estrangers. I, dels de l'estat espanyol, la meitat són catalans i l'altra meitat no. Bé, vegem què ha passat enguany fins a l'octubre. Les pernoctacions han caigut d'un -1,8% a conseqüència de la baixa del -0,6% dels estrangers i del -4,9% dels de l'estat espanyol. Dins aquests, el percentatge de catalans que hem dormit menys en els hotels 'de casa' ha estat d'un -2,3% i el dels viatgers de la resta de l'estat, d'un -7,9%. En vista d'aquestes xifres, doncs, sembla evident que les lamentacions dels hotelers són degudes al comportament dels viatgers de l'estat espanyol i no pas als estrangers.

Si fem un pas més enllà, podem veure qui són els que més han decidit de no venir a Catalunya. Segons l'Idescat, a partir de l'enquesta hotelera de l'INE, les dades són ben curioses. Per exemple, han pernoctat a Catalunya un 9,9% menys d'aragonesos, un 8,9% menys de madrilenys, un 7,7% menys d'andalusos... Potser això explica la baixada de l'ocupació dels hotels de la Costa Daurada i de la Costa de Barcelona, on el turisme de l'estat espanyol té més pes que, per exemple, a la Costa Brava.

Bé, en vista de totes les dades que hem repassat, semblen evidents un parell de conclusions. La primera és que no em sembla correcte parlar de crisi turística, ja que la despesa dels estrangers puja amb molta força aquests últims anys. Menys turistes i més despesa és bo per a tots. Em quedo amb la tendència a créixer de les pernoctacions en hotels de gamma alta, prova que hi ha viatgers de més qualitat. I la segona conclusió és que l'estroncament de viatgers no ve de fora de l'estat espanyol, sinó de dins. Qui hagi deixat de venir deu tenir uns motius per a fer-ho, però sens dubte la intensa campanya anticatalana que s'escampa a Espanya des de fa molt temps va donant fruits. El contingut de la recent campanya electoral d'Andalusia n'ha estat un bon exemple. Ara, la cosa important per a Catalunya és que el turisme exterior és d'un 70% i, encara que en volum pugui baixar una mica, gasta cada vegada més. Aquest és un enfocament a seguir i a aprofundir per al sector.

QUÈ ESTÀ PASSANT ALS MOSSOS D'ESQUADRA?

PERE MARTÍ

El cordó dels Mossos davant la manifestació de Vox a Girona el 6 de desembre. ALBERT SALAMÉ

El govern de Quim Torra es juga la credibilitat amb els Mossos, perquè són una estructura d'estat i si no hi ha decisions, hi haurà d'haver dimissions *** Vist-i-plau per a implantar la connexió d'amplada europea entre la font de Sant Lluís i la factoria Ford d'Almassafes *** Les armilles grogues amplien la mobilització a Catalunya Nord

TEMA DEL DIA

Durant la manifestació del 26 d'agost de 2017 a Barcelona amb el lema 'No tinc por', la gent, espontàniament, va omplir de clavells vermells els cotxes i furgones dels Mossos d'Esquadra. Les flors eren un reconeixement a l'eficàcia d'un cos que havia dismantellat la cèl·lulaihadista que el 17 d'agost havia arrasat la Rambla de Barcelona i va provar d'atemptar igual a Cambrils. Els Mossos no havien tingut mai un reconeixement popular tan emotiu com el d'aquell dia.

Després, va venir l'1-O i els Mossos van tornar a demostrar que eren una policia diferent de l'espanyola i la Guàrdia Civil. No van desobeir les ordres judicials i van tancar més col·legis que les forces de seguretat espanyoles, però sense causar cap incident. I allà on van veure que n'hi podia haver, no van fer res. Van actuar

amb el criteri de proporcionalitat que ha de guiar tota policia democràtica. Per aquella actuació, hi ha setanta-dos mossos encausats per la justícia espanyola i tota la cúpula d'Interior acusada de rebel·lió, amb el conseller Joaquim Forn al capdavant, avui empresonat i en vaga de fam. Paguen un preu molt alt per defensar la democràcia.

Després, va venir el 155 i el Ministeri d'Interior espanyol va intervenir el cos de cap a peus. I quan l'independentisme va recuperar el control de la conselleria amb Miquel Buch, va fer canvis, però no van ser suficients, perquè la infiltració d'agents i comandaments espanyolistes, alguns provinents de la Guàrdia Civil i la policia espanyola, fa molts anys que es va fer. Hi ha una part minoritària del cos dels Mossos que té una cultura policial aliena als valors democràtics que hauria

Els partits que van criticar l'actuació dels Mossos durant el referèndum el primer d'octubre avui els aplaudeixen per haver apallissat independentistes

L'independentisme haurà de pensar respostes més intel·ligents a les provocacions feixistes per a evitar d'alimentar el discurs de l'unionisme

d'haver estat depurada fa molt de temps. I alguns d'ells són a la unitat antiavalots, però també, incomprensiblement, entre els comandaments. L'intendent de la Brimo identificat per VilaWeb que va actuar amb una porra extensible contra els manifestants de Girona n'és un exemple. Però n'hi ha molts més.

El col·lectiu Guillerries denunciava ja en un comunicat del 27 de novembre, per exemple, que el cap de la Comissaria General dels Recursos Operatius (CGRO) era un ex-guàrdia civil de qui depenia la Brimo i l'àrea d'escortes del president de la Generalitat. És a dir, els mossos que protegeixen Quim Torra. O, directament, irregularitats com les del vice-president de la Unió de Mossos per la Constitució (UMC), que va felicitar Vox pels resultats a les eleccions andaluses. És també ex-guàrdia civil, i mentre té una baixa mèdica llarga es manifesta amb policies espanyols i es fotografia davant la comissaria de Via Laietana. Es veu que també és usual, segons aquesta col·lectiu, que membres de la Brimo presumeixin de la UIP, la unitat d'antiavalots de la policia espanyola.

Amb aquests exemples no sorprèn que passin coses com les càrregues de Girona i Terrassa. Aquesta vegada, la indignació és més forta, no solament per la desproporció, sinó perquè plou sobre mullat. Cada vegada que hi ha hagut concentracions ultres a Catalunya, els Mossos han protegit els feixistes i han carregat contra els independentistes. Els Mossos estan obligats a protegir els manifestants ultres per ordre judicial, i defensar una llibertat d'expressió que neguen per als altres, però el dispositiu ha de ser diferent per a evitar imatges com les d'ahir. Els ultres, siguin Vox o Jusalpol, ja saben com provocar incidents i sortir-ne immunes. També l'independentisme haurà de pensar respostes més intel·ligents a les provocacions feixistes per a evitar d'alimentar el discurs de l'unionisme.

Després d'aquests últims fets, el conseller Buch està obligat a fer cirurgia als Mossos, prescindir dels comandaments que no responguin als criteris d'una policia democràtica i moderna, dissoldre unitats que causen problemes i apartar o sancionar els agents que mantenen sistemàticament una actuació violenta. No és fàcil, però és urgent. Hi ha molta hipocresia. Els partits que van criticar l'actuació dels Mossos durant el referèndum el primer d'octubre avui els aplaudeixen per haver apallissat independentistes i demanen la dimissió del conseller per no defensar les càrregues violentes. En aquesta qüestió, el govern de Quim Torra es juga la credibilitat, perquè els Mossos són una estructura d'estat i si no hi ha decisions, hi haurà d'haver dimissions.

MÉS QÜESTIONS

Vist-i-plau per a implantar la connexió d'amplada europea entre la font de Sant Lluís i la factoria Ford d'Almussafes. El govern espanyol ha autoritzat el Ministeri de Foment a licitar les obres per a implantar l'amplada europea entre la font de Sant Lluís, a València, i la planta de Ford a Almussafes, a la Ribera Baixa. La inversió està valorada en 19 milions

d'euros i comportarà la connexió de la Ford amb la via de mercaderies que ja està construïda al costat de la línia d'alta velocitat Xàtiva-València. Amb aquesta actuació, Adif construirà l'amplada europea en els 18 quilòmetres entre Almussafes i València, i significarà la connexió definitiva de la terminal de contenidors de Silla (Horta) i la Ford, mitjançant una via exclusiva per a mercaderies, amb la terminal intermodal de la font de Sant Lluís i el port de València sense necessitat de compartir vies amb els trens de rodalia i mitja distància. El comissionat del govern espanyol per al corredor mediterrani, Josep Vicent Boira, considera que ajudarà a la competitivitat de la Ford i altres empreses. La direcció de la planta de Ford a Almussafes ja va advertir sobre la importància d'aquesta infraestructura i la del corredor mediterrani per al futur de la factoria valenciana.

Salven vint-i-quatre persones que anaven en dues embarcacions al sud del país. Salvament Marítim ha recollit vint-i-quatre persones que anaven en dues embarcacions a unes quantes milles de la costa, al sud del País Valencià. En una embarcació hi anaven dues dones i set homes, dos dels quals sembla que menors d'edat, tots d'origen magrebí. Un pesquer havia albirat la barca a unes 35 milles al sud del litoral i n'havia avisat al matí. Després d'haver-ne recollit els ocupants, Salvamar Mirfak ha localitzat una segona embarcació amb tretze homes i dues dones, que han estat rescatats cap a migdia. Tots presentaven símptomes d'hipotèrmia.

El govern balear considera acordat políticament el REB. La portaveu del govern balear, Pilar Costa, ha insistit que el Règim Especial per a les Illes Balears (REB) 'ja és un acord polític' després de la reunió entre la presidenta Francina Armengol i el president espanyol, Pedro Sánchez, el 14 de novembre. A hores d'ara, segons Costa, només falta tancar alguns detalls, cosa que fan amb el Ministeri d'Hisenda. Després dels dubtes que ha exposat l'oposició aquests darrers

Les restes del cuirassat USS Arizona, enfonsant-se a Pearl Harbor. WIKIMEDIA

dies, Costa ha insistit que el govern treballava per tancar definitivament el REB 'amb el millor acord possible'. A més, ha dit que els agradaria que el PP 'estigués en la mateixa sintonia que el govern' perquè 'el REB beneficiarà tots els ciutadans de les Illes'. Responia així a les declaracions del cap del PP, Biel Company, que havia criticat que Armengol no comparegués al parlament per explicar les negociacions amb Madrid.

Les armilles grogues amplien la mobilització a Catalunya Nord. L'ajornament de l'augment del preu dels carburants no ha aturat el moviment de les armilles grogues, que a Catalunya Nord continua ben actiu. Es mantenen els talls de carreteres a les entrades de l'autopista de Perpinyà, el bloqueig del peatge del Voló i els accessos al mercat de Sant Carles. Les armilles grogues han obert totalment la llista de les seves reivindicacions: van de l'augment dels salaris mínims i de les pensions a la demanda de dimissió del president Emmanuel Macron. El Partit Comunista de Catalunya Nord també continua mobilitzat contra la política del govern i vol fer seves les reivindicacions, tot i que les armilles grogues rebutgen la

intromissió de cap partit en la protesta. Els comunistes de Catalunya Nord convoquen una concentració pacífica demà a les onze del matí amb motiu de la visita del diputat de la République en Marche, Romain Grau, al carrer del mercat a l'engròs de Perpinyà. La movilització de les armilles grogues fa que cada vegada s'ajornin més actes prevists. És el cas de les Diades del Curtmetratge que s'havien de fer el 14 de desembre a Cabestany, i que finalment es faran el 5 de gener. Per la seva banda, els organitzadors del Téléthon, que organitzen actes durant tot el cap de setmana, fan una crida a la solidaritat amb les armilles grogues.

Andorra amplia els permisos per maternitat i paternitat, abarateix l'acomiadament i regula el dret de vaga. El Consell General d'Andorra ha aprovat les lleis de relacions laborals, d'acció sindical i patronal, i de mesures de conflicte col·lectiu, totes tres de gran transcendència per als treballadors i les empreses del país. S'amplia el permís de maternitat de les setze setmanes a les vint, la de paternitat, de quinze dies a un mes, i es creen noves modalitats de contracte, com la de teletreball. També s'ha abaratit

l'acomiadament. Fins ara, es pagaven 45 dies per any treballat amb un màxim de 30 mensualitats, però s'ha rebaixat a 31 dies amb un màxim de 24 pagues. La llei de mesures de conflicte col·lectiu implica la regulació per primera vegada a Andorra del dret de vaga, reconegut a la constitució. El text estableix els passos a seguir de treballadors i sindicats fins a arribar a fer la convocatòria i es prohibeixen, entre més, les vagues de caràcter polític i les de zel.

LA XIFRA

3,2 milions d'euros destinarà el govern balear als cinc municipis afectats per les inundacions del Llevant del passat 9 d'octubre. Són un 25% del total de les subvencions que es dedicaran a la reparació de les infraestructures i els equipaments públics municipals danyats.

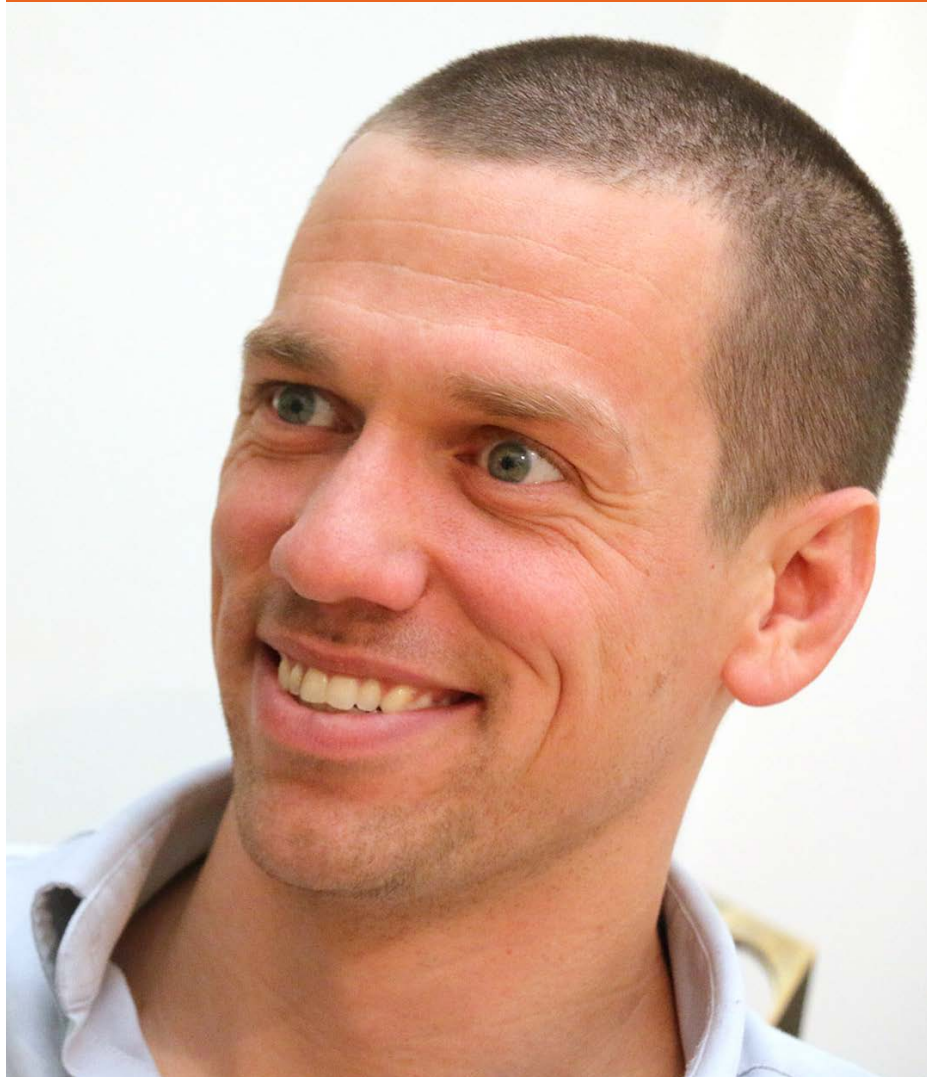
TAL DIA COM AVUI

El 7 de desembre de 1941, els japonesos ataquen la base dels Estats Units de Pearl Harbor (Hawaii) sense una declaració de guerra prèvia. Els japonesos eren aliats dels nazis, i el govern espanyol va mirar d'aprofitar l'atac, demanant a Tòquio la cessió de les Filipines. ■

JOE BREW

‘Vaig veure que deien coses falses de Catalunya i vaig començar a cercar dades’

Entrevista a aquest expert en el tractament de dades que avui estrena a VilaWeb la secció ‘La dada d’en Joe Brew’

ORIOl BÄBLER

JOSEP CASULLERAS NUALART

En Joe Brew és un nord-americà de trenta-tres anys, nascut a Florida, apassionat per les dades, per descobrir tot allò que revelen si les sabem llegir bé. Diu que cada dia, des que ens llevem i ens posem en marxa, generem una gran quantitat de ‘dades residuals’ que a la majoria ens passen per alt i que són fonamentals per a entendre patrons de comportament individual i social. I és això a què es dedica, a ajudar a resoldre problemes amb un tractament profund de les dades, en molts àmbits molt diversos, com l’economia i la medicina. Té una hiperactivitat que el porta a treballar en un munt de coses a la vegada. ‘Quan només faig una sola cosa m’avorreixo molt, i és quan en faig cinc alhora que les faig més bé.’ I entre totes les coses que fa ara hi ha un doctorat a l’Hospital Clínic de Barcelona, en un projecte d’eliminació de la malària a Moçambic, i un nou projecte al Nepal per a ajudar a controlar els brots de tuberculosi. Abans, havia fet un doctorat d’economia, havia estudiat epidemiologia, història diplomàtica, un màster en història contemporània, havia treballat en una empresa per a microfinançament a l’Àfrica Subsahariana i també a l’Analyst Institute dels Estats Units, una consultoria política que fa anàlisis de dades per a campanyes electorals.

I ara, en algunes estones que té lliures, esbudella totes les dades polítiques i de comportament sociològic a Catalunya i a l’estat espanyol per entendre més bé com pot ser que es facin afirmacions falses constantment. I amb tanta impunitat. Com ara que l’independentisme és de dretes, que és supremacista i que és violent. Unes afirmacions que ha anat sentint repetidament des de fa set anys, quan va venir per primera vegada a Catalunya, enamorat d’una catalana amb família a Santa Coloma de Queralt. Aquest petit poble del Berguedà és la seva base d’operacions, des d’on es mou amunt i avall per tot el món en múltiples

La visió als EUA és que si una cosa no és legal, per què no es canvia la llei perquè ho sigui?

Si dius, per exemple, que la independència de Catalunya serà bona, això no és una cosa quantificable

viatges per projectes i per feina. Des de fa uns mesos, ha anat fent piulets amb un ressò important a la xarxa desmuntant algunes manipulacions que anava sentint sobre l'independentisme. I des d'aquesta setmana, oferirà, cada dissabte a VilaWeb, uns articles amb les seves anàlisis, en la secció 'La dada d'en Joe Brew'. Ens ho explica amb el seu català barreja de Florida i del Berguedà, amb el seu caràcter apassionat i divertit.

—Com us defineix?

—Sóc una persona que no sap dedicar-se a una sola cosa. Tinc 33 anys i he anat fent canvis constantment a la vida. He fet el doctorat d'economia, abans havia fet epidemiologia, abans història diplomàtica, i fins i tot un màster d'història contemporània. Coses molt diverses que m'agraden totes. Quan faig una sola cosa m'avorreixo molt, i és quan en faig cinc alhora que les faig més bé.

—I ara què feu?

—Moltes coses! Acabo el doctorat a l'Hospital Clínic, en un projecte d'eliminació de la malària a Moçambic, començo un projecte al Nepal de control de la tuberculosi. I per això viatjo força al Nepal. També faig una consultoria de dades en grups acadèmics i socials als Estats Units i al Canadà. Tinc una empresa que es dedica això. I aquests últims anys treballava en una empresa que feia microfinances a l'Àfrica subsahariana. Anàlisi de dades en microfinances.

—Sou expert en el tractament de dades, doncs.

—Sí, exacte. La gestió de dades. Tinc un peu al món acadèmic i un altre a la indústria.

—Què us interessa d'això?

—Vivim en un món amb tantes dades, i amb una demanda tan gran de dades! I hi ha molt poca gent fent coses amb dades. Passa al món de les finances, i en la política encara més. Tenim experts que proven de mesurar coses però sense

basar-se en gairebé res. I tenim moltíssimes dades, no solament d'enquestes, sinó de fonts més orgàniques.

—Més orgàniques?

—Pots recollir dades de manera activa o passiva. Una manera activa és fer enquestes, agafant una mostra de mil persones i fent-los una pregunta. Però la passiva vol dir que les persones generem dades. És l'exhaust trail, el rastre, allò residual que deixa el motor quan funciona; hi ha dades que es generen soles, amb l'activitat humana. Avui, el meu telèfon ha generat un munt de dades de les meves cerques, de les llengües amb què cerco coses a la xarxa, la meua ubicació, la gent amb qui he parlat, amb qui m'he enviat missatges... Hi ha moltíssimes dades que ens podrien ajudar a donar informació política i que ara no aprofitem.

—Què us ha cridat l'atenció de la política catalana particularment?

—La tendència a dir veritats quantificables sense quantificar. Per exemple, l'acusació constant que l'independentisme català és un moviment de dretes o d'extrema dreta. Afirmacions com que és impossible ser identitari i d'esquerrers. Això és una cosa quantificable. Hi ha dades, enquestes, que mostren que els independentistes en general són molt més d'esquerrers que no pas els unionistes. Si dius, per exemple, que la independència de Catalunya serà bona, això no és una cosa quantificable. Però si afirmes que només una minoria de catalans vol un referèndum, això és quantificable.

—Us interessa molt l'ús del llenguatge en política. 'Comandos', 'supremacistes', 'colpistes'...

—Sí. Ciutadans no van ser els primers, i Trump ho fa molt als EUA. Per exemple, durant la campanya, Trump feia servir sempre la paraula 'violadors' quan parlava d'immigració, per a fer-hi el vincle. És una tàctica que funciona molt bé per a la gent que només llegeix el titular o el piulet, o que mira els deu segons de

la notícia a la televisió. Ho fan per això, per al consum ràpid d'informació. I si mirem les dades, és revelador: ni el PP, ni Ciutadans, ni Arrimadas, ni Rivera, ni Casado, no parlaven de violència ni rebel·lió el setembre i l'octubre del 2017. I ara cada dia parlen de la violència dels independentistes. Per això dic que hi ha dades orgàniques, passives, que ens poden donar informació.

—Quan vau venir tenir el primer contacte amb Catalunya?

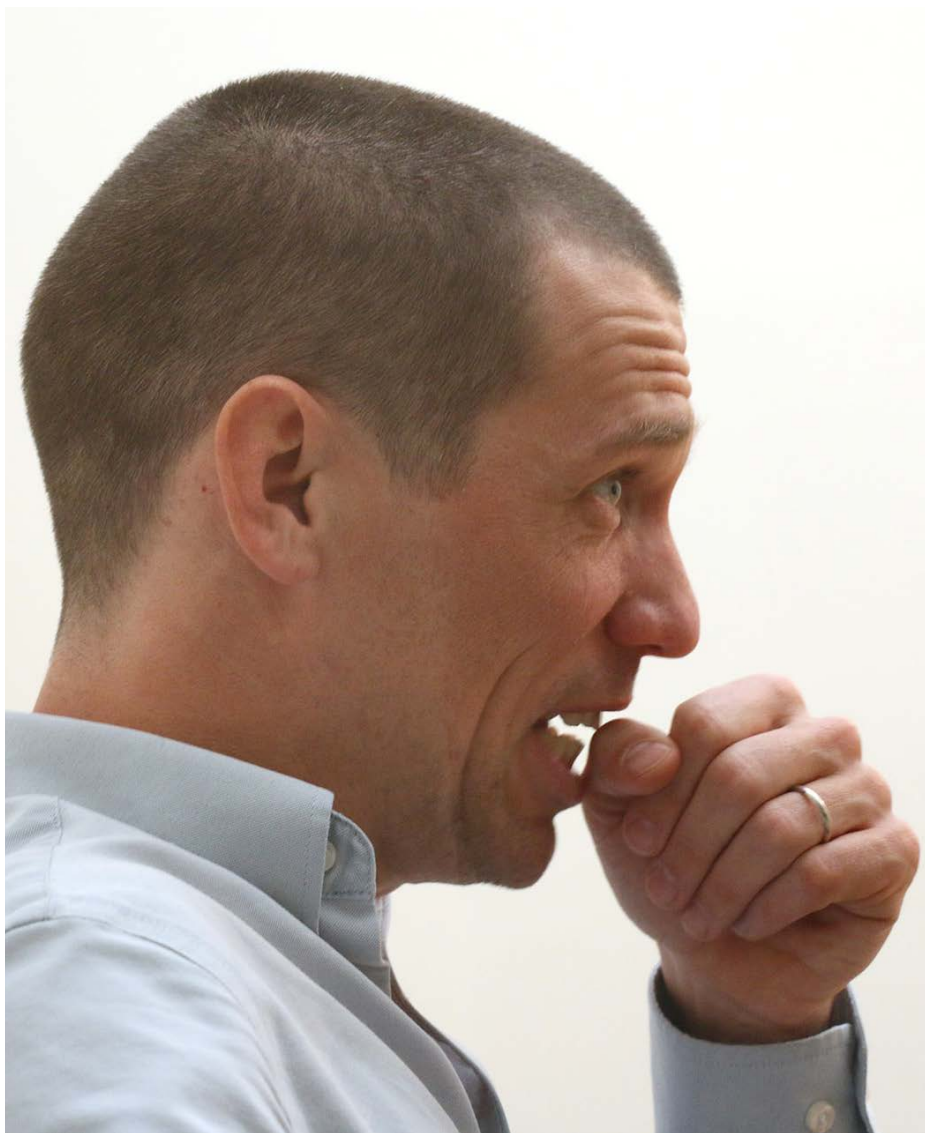
—La primera vegada que vaig anar a Espanya va ser a Granada, a fer un màster. Viva en un pis amb deu companys. Era un pis gran. Hi havia dues catalanes, que parlaven entre elles en català, i em va interessar molt. Un dia vaig sentir que escoltaven rock en català! I m'encuriosia que parlessin en aquesta llengua, no ho entenia.

—Com va continuar?

—Després em vaig enamorar d'una catalana. Vam anar a viure un estiu a Etiòpia. Ella va tornar cap aquí i em vaig quedar allà sol amb un llibre aprenent català. I quan vaig tornar sortia amb la meva xicota catalana i parlàvem bàsicament en castellà. Però la seva llengua, al seu poble, és el català. I vam dir que cadascú havia d'aprendre la llengua de l'altre, jo el català i ella l'anglès, i a partir d'un dia vam dir que parlàriem entre nosaltres la llengua de l'un o de l'altra.

—Quines primeres impressions recordeu quan vau arribar?

—Recordo quan tenia vint-i-cinc anys anant al poble de la meva xicota. Parlava amb els pagesos, amb grangers de porcs, i m'esperava l'odi a Espanya del qual havia sentit a parlar a les notícies de televisions espanyoles. M'esperava uns radicals, revolucionaris antiespanyols, i encara no els he trobat. No he trobat el supremacista català que viu a Tractoria! No l'he trobat, de debò. En canvi, he trobat molta gent amb parents a Andalusia, a Extremadura, i amb gent que em parlava en castellà quan jo els intentava parlar en català!

ORIO BÀBLER

Això va començar a despertar en mi aquesta curiositat quan vaig veure que deien coses de Catalunya que jo veia que no eren certes. I per això vaig voler cercar dades.

—Teniu família als EUA? Què en pensen?

—No entenen com pot haver-hi gent a la presó. L'article 2 de la nostra constitució garanteix el dret de tenir armes. I cada dia hi ha gent que fa lleis anticonstitucionals limitant la tinença d'armes. I si fas una llei anticonstitucional i arriba al Suprem, doncs la llei en qüestió no és aplicable i s'ha acabat. Però és impensable tancar a la presó un polític elegit

democràticament perquè haver volgut fer una llei inconstitucional. Feia la seva feina, representava la seva gent. El tractament de la constitució que fa Espanya com a text sagrat no hi és, allà, perquè la constitució ha hagut d'anar fent canvis. No reconeixia ni el dret dels negres ni els de les dones. La visió als EUA és que si una cosa no és legal, per què no es canvia la llei perquè ho sigui?

—Què ha arribat de manera generalitzada als EUA sobre el conflicte?

—Tothom ha vist l'1-O. Aquest relat dels rebels violents no hi és, allà. I molta gent em demana què ha passat des d'aleshores. ■

El president Carles Puigdemont i el conseller Toni Comín presenten avui a Brussel·les el consell fundacional del Consell per la República. CEDIDA

El Consell per la República arrenca a Brussel·les presentant els seus fundadors

Exili L'acte servirà per explicar l'estructura institucional del Consell, el reglament electoral i el seu calendari

REDACCIÓ

El president Carles Puigdemont i el conseller Toni Comín presenten avui a Brussel·les el consell fundacional del Consell per la República. L'acte es farà al Teatre Nacional Flamenc en dues sessions, a les 10.30 i les 12.30, per tal de donar resposta a l'allau de sol·licituds per a assistir-hi. L'acte, el conduirà l'actriu Sílvia Bel i servirà per a explicar l'estructura institucional del Consell, el reglament

electoral i el calendari. Els presidents de la Generalitat Quim Torra i Carles Puigdemont clouran l'acte, on assistiran el vice-president Pere Aragonès i altres membres del govern, a més de diputats independentistes i representants de l'ANC, Òmnium Cultural, l'AMI i l'Associació Catalana pels Drets Civils. A les 15.00 començarà, a la sala La Tentation, el Festival Cityzen, dotze hores de música per

Els presidents de la Generalitat Quim Torra i Carles Puigdemont clouran l'acte

la llibertat, en què actuaran Valtònyc, els Catarres, Gerard Quintana i molts més.

L'acte a Brussel·les és la continuació de la presentació del Consell per la República que es va fer al Palau de la Generalitat el 30 d'octubre. Aleshores es va activar el registre ciutadà per a elegir els membres d'una assemblea de representants que, al seu torn, triaran el Consell per la República. Aquesta assemblea

La presentació del Consell per la República es va fer al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat. ALBERT SALAMÉ

serà formada per cent membres elegits per sufragi entre tots els majors de setze anys inscrits al registre: hi haurà vint-i-cinc membres de la societat civil, vint-i-cinc electes locals, vint-i-cinc electes legislatius (del Parlament de Catalunya, del congrés i el senat espanyols i del Parlament Europeu) i vint-i-cinc residents fora del Principat.

En una intervenció per videoconferència, Puigdemont va explicar que el Consell serviria per a 'avançar per la via dels fets' cap a la independència. I va afegir: 'El Consell ha de fer república de manera desacomplexada i més lliure i segura', perquè l'estat espanyol no podrà aplicar-hi 'cap 155'.

La presidenta de l'ANC, Elisenda Paluzie, va explicar dijous que la presidència

de l'entitat independentista formarà part amb veu i vot del Consell per la República.

Comín va explicar ahir a TV3 que la primera de les missions de la nova institució seria aconseguir el reconeixement i el respecte del dret d'autodeterminació de Catalunya. Va afegir que Catalunya transitava cap a la república des del primer d'octubre: 'No sabem si serà un trànsit més llarg o més curt, però som en trànsit. El Consell per la República tindrà un paper cabdal en aquest camí.' També va comentar que pretenien que s'hi sentissin representats tots els demòcrates de totes les sensibilitats i que ajudés a teixir la unitat estratègica.

Cinc grans envits

Sobre el funcionament del Consell, diverses fonts con-

El primer d'aquests envits és obvi: la institucionalització del mandat republicà sorgit de les urnes del primer d'octubre

sultades per VilaWeb coincideixen a parlar de cinc tasques. Cinc grans envits, de fet, que han anat preparant aquests mesos, sota la direcció política de Puigdemont i Comín, però amb una intensa preparació tècnica que ha de permetre el funcionament del Consell i, sobretot, el seu contacte directe amb la ciutadania.

El primer d'aquests envits és obvi: la institucionalització del mandat republicà sor-

git de les urnes del primer d'octubre. Els partits independentistes, concorrent a les eleccions del 21-D, van acceptar explícitament l'aplicació de Mariano Rajoy de l'article 155 de la constitució espanyola. Però el Consell per la República els permet d'invocar la legitimitat que precisament el 155 va trencar.

Per això, el Consell de la República neix desvinculat completament de la legalitat espanyola i amb el resultat del

El conseller Toni Comín és el director del Consell per la República. ALBERT SALAMÉ

referèndum d'autodeterminació com a punt de partida. Finalment, després d'haver provat diversos camins, el Consell neix com una institució privada, una fundació, amb seu a Bèlgica. Però gests com la presentació al Palau de la Generalitat posen en relleu que el format jurídic és sobretot una decisió pràctica, per quedar fora de la teranyina jurídica de l'estat espanyol. A partir d'aquí, una de les preguntes a respondre és quina serà la relació formal entre el govern de la Generalitat i el Consell, relació que volen que sigui ben visible i ostentosa.

El segon envit del Consell està molt vinculat al tercer. És crear una radicalitat democràtica nova, vinculada a l'ús extensiu de les tecnologies. Amb la vista posada en els projectes reeixits d'Estònia, el

Consell impulsarà una governança de la institució basada en la presa constant de decisions pels ciutadans i en el control de l'organització mateixa. Això vol dir aplicacions de mòbils i pàgines web que permetran de fer consultes, votar, fiscalitzar la feina dels representants i fer propostes, assajant un model d'organització política que es vol precursor del de la República. Entre la premsa especialitzada s'ha parlat molt de l'ús de tecnologies blockchain, que impliquen una seguretat i confidencialitat que encara no s'ha provat gaire enlloc del món.

El quart envit del Consell serà la mobilització del país, especialment en afers antirepressius i molt vinculada a les accions que posin en marxa el govern de la Generalitat,

La internacionalització serà un altre dels grans envits del Consell per la República, basant-se sobretot en la tasca que ja fa Puigdemont

els partits i les associacions civils. El paper de l'exili a l'hora de desmuntar el judici a Espanya és una aportació de gran valor que el Consell vol assumir i potenciar. La feina de denúncia a les institucions europees i mundials, com per exemple l'ONU, podria quedar a les seves mans per a continuar amb la feina feta fins ara.

Finalment, la internacionalització serà un altre dels grans envits del Consell per la República, basant-se sobretot en la tasca que ja fa Puigdemont. El president s'ha convertit en un assidu dels mitjans internacionals i participa constantment en actes i conferències a diversos països europeus. El Consell de la República donarà ara cobertura a aquesta activitat i la potenciarà encara més. ■

Com pot demostrar Twitter la invenció del relat de la violència

La dada d'en Joe Brew L'analista de dades Joe Brew demostra com s'ha construït el relat fictici sobre els fets d'octubre

JOE BREW

L'analista de dades Joe Brew comença avui una nova secció a VilaWeb. S'estrena amb una anàlisi de la construcció del fals relat de la violència que s'ha construït sobre els fets d'octubre. Les dades demostren que ningú no parlava de violència durant aquell mes. Ni dirigents, ni partits ni entitats unionistes. Tampoc els mitjans de comunicació espanyols.

LA PREGUNTA
Va haver-hi una rebel·lió violenta a Catalunya el setembre i l'octubre del 2017?

Nou dirigents polítics i socials catalans són en presó provisional acusats d'haver promogut i organitzat un referèndum d'independència la tardor de l'any passat. Han estat acusats per l'estat espanyol de rebel·lió, un crim que, segons la definició del codi penal mateix, requereix violència. Però són rebels, els dirigents empresonats? O els càrrecs que els imputen són una fabricació pensada per aturar el moviment d'independència a còpia de decapitar el seu lideratge amb llargues condemnes de pre-

só que tinguin un caràcter exemplar?

LA HIPÒTESI
Si hi hagués hagut violència, els polítics n'haurien parlat

Si hi hagués hagut un aixecament violent o una rebel·lió violenta a Catalunya el setembre i l'octubre del 2017, els polítics catalans i espanyols, particularment els contraris a la independència, haurien posat en relleu l'existència de la violència, n'haurien parlat i haurien fet piulets al respecte. Comprovem-ho, observant les dades de Twitter durant el període en què se suposa que hi va haver violència i mirant qui en parlava.

LES DADES
Piulets de dirigents polítics i de partits

Aquest gràfic (1) mostra tots els piulets que contenen les paraules 'violència' i 'violent' durant el període en qüestió (excloent-hi els piulets identificats per l'algoritme com a específics de la violència de gènere).

És molt evident que els piulets sobre violència no són freqüents durant els suposats esdeveniments violents. Els polítics antiindependentistes no van fer esment de cap violència just després dels

Una imatge de la violència policíaca del primer d'octubre. ACN

És molt evident que els piulets sobre violència no són freqüents durant els suposats esdeveniments violents

fets que ara qualifiquen de 'violents'.

Per exemple, el Partit Popular no esmenta en cap moment la paraula 'violència' durant els tres dies posteriors a la protesta per la qual van empresonar Jordi Cuixart i Jordi Sànchez. I és interessant de comprovar que, en canvi, el 24 de setembre, parla de violència arran d'un succés a Saragossa, sense cap relació amb els fets de Barcelona. Fa igual l'actual president espanyol, Pedro Sánchez, que tampoc no es refereix als esdeveniments a Catalunya com a violents.

Quin sentit pot tenir condemnar la violència d'un fet esdevingut a Saragossa i, en canvi, no fer-ho en uns fets a Catalunya que ara qualifiquen de rebel·lió?

Més encara: el dirigent socialista Miquel Iceta només va fer un piulet amb la paraula 'violència' durant les dues setmanes clau del període que després va ser definit com a rebel·lió (entre el 20 de setembre i el 3 d'octubre). La va fer el dia 22. Tanmateix, no feia referència a la suposada violència dels partidaris de la independència sinó a una agressió d'un manifestant d'extrema dreta contra l'Assemblea Nacional Catalana. Durant aquelles dues setmanes, l'únic piulet de la dirigent de Ciutadans Inés Arrimadas que conté la paraula 'violència' fa referència a la violència de gènere.

Els dies posteriors al 20 de setembre, els que ara es defineixen com una 'rebel·lió violenta', Inés Arrimadas va piular sobre el pressupost, sobre el dia mundial contra l'Alzheimer i sobre la lluita contra la corrupció. Però no

va esmentar cap violència. El dirigent del PP Xavier García Albiol va piular sobre el RCD Espanyol i sobre el dissetè aniversari de l'assassinat de José Luis Ruiz Casado per ETA, però sense fer cap referència a cap violència esdevinguda hores abans. Fins i tot, el partit Vox va piular sobre les protestes del 20 de setembre: va fer servir el concepte 'assetjament' per a descriure l'actuació dels manifestants, però no es va referir a cap violència. Ningú no en va veure.

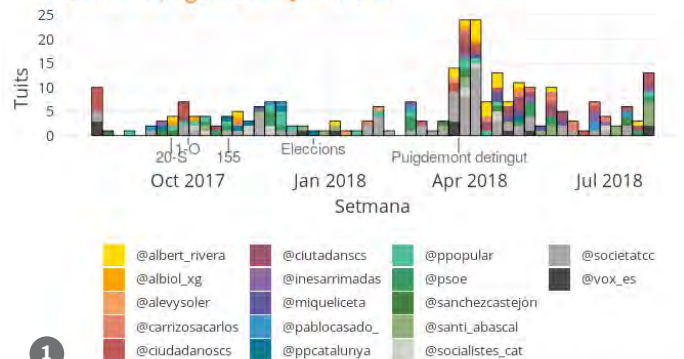
Tal com es pot comprovar al gràfic, el pic de l'ús del concepte 'violència' per a referir-se als fets del 20 de setembre no arriba fins als mesos de març i abril del 2018, concretament, arran de la detenció a Alemanya del president Carles Puigdemont. I l'increment dels piulets que, a partir d'aleshores, comencen a relacionar independentisme amb violència es manté durant dies. Un exemple: Albert Rivera només havia fet servir la paraula 'violència' una vegada durant els mesos de setembre i octubre del 2017 (el període de la suposada rebel·lió violenta), però feia referència a la violència de gènere. En canvi, a partir del març, va publicar uns quants missatges a Twitter relacionant independentisme i violència.

Piulets de mitjans de comunicació

Els diaris van seguir un comportament semblant sobre la suposada violència el setembre i l'octubre del 2017. Gairebé tota la informació publicada feia referència a la violència exercida per l'estat espanyol, no pas contra l'es-

Tuits amb la paraula "violència"*

Setmanal, Agost 2017-Juliol 2018

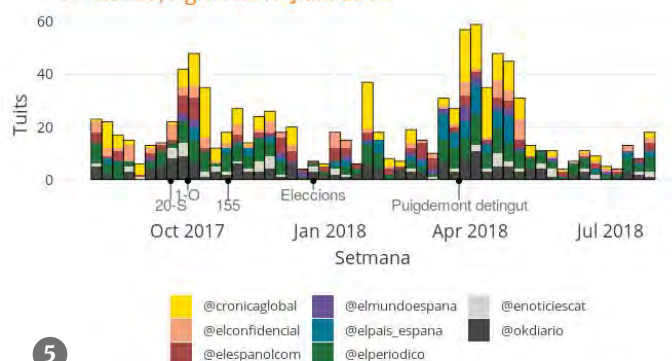

*Es va treure els tuits identificats com relacionats amb la violència de gènere fent servir les paraules: "machista, masclisme, mujer, dona, género, marido, etc.". *Es considera que un tuit conté la paraula "violència" si conté les lletres "viol", o sigui "violencia", "violento", etc. Dades descarregades i processades i gràfic creat el 5 de desembre del 2018. Jose Brea, @josebrea.

Tuits amb la paraula "violència"*

Setmanal, Agost 2017-Juol 2018

*Es va treure els tuits identificats com relacionats amb la violència de gènere fent servir les paraules: "machista, masclisme, mujer, dona, género, mando, etc".
 *Es considera que un tuit conté la paraula "violència" si conté les lletres "violen", o sigui "violencia", "violento", etc.
 Dades descarregades/processades i gràfic creat el 5 de desembre 2018, Joe Brew. @joetheweb.

tat. Per exemple, dels setze articles publicats el 2 d'octubre als diaris El País, El Confidencial, El Español, El Mundo i El Periódico fent servir la paraula 'violència', no n'hi ha cap que faci referència a la hipotètica violència dels independentistes. Tots setze es refereixen a la violència exercida per la policia espanyola.

Novament, el pic pel que fa a l'ús de la paraula 'violència' als diaris no arriba fins a final de març i començament d'abril del 2018, quan detenen el president Puigdemont. És a partir d'aleshores, per exemple, que el diari Crónica Global comença a relacionar amb freqüència en els seus pìulets violència i moviment independentista.

És també a partir d'aquest moment, mesos després dels fets, que altres diaris unionistes comencen a fer servir amb freqüència les paraules 'violència' i 'violent'.

I és a partir d'aquest moment que alguns creen el relat d'un suposat moviment independentista violent. Per exemple, a meitat d'abril, Miquel Iceta denuncia 'sectors violents' del moviment independentista. Pocs dies abans, Societat Civil Catalana havia dit que a Catalunya hi havia violència.

La cosa més interessant no és el pic en si pel que fa als esments a la violència l'abril del 2018 (perquè podria haver-hi hagut un increment de les confrontacions entre manifestants i policies amb el pas del temps), sinó que l'ús de la paraula 'violència' és molt més freqüent l'abril del 2018 que no pas el setembre i l'octubre del 2017, durant la suposada rebel·lió.

El curiós cas de Ciutadans i Societat Civil Catalana

Fins ara, hem comprovat que els pìulets sobre violència van publicar-se majoritàriament mesos després de la suposada rebel·lió violenta per la qual els dirigents catalans són en presó provisional. La mostra més clara la trobem en Ciutadans. Els dirigents i els comptes oficials de Twitter gairebé no parlen mai de violència durant el setembre i l'octubre del 2017, i en canvi, comencen a esmentar-la repetidament a partir de la primavera del 2018. Societat Civil Catalana té un patró semblant. Les referències a la violència són molt més altes a partir de l'abril de 2018. I no deixa de ser curiós que hi hagi més referències a la violència als seus comptes de Twitter l'octubre del 2018 que no pas l'octubre del 2017.

Si examinem altres paraules relacionades amb 'violència', com poden ser, per exemple, 'assalt', 'escamot' o 'rebel·lió', en aquests comptes de Twitter (Ciutadans i SCC) només trobem un pic amb el mot 'atemptat' l'agost de 2017, relacionat amb l'atemptat gihadista a la Rambla de Barcelona. La resta de paraules tenen molt poc ús durant les setmanes en què hi va haver la suposada rebel·lió i, en canvi, després es fan servir molt més.

Això vol dir que hi ha més violència ara a Catalunya? O simplement han consolidat –o proven de consolidar– una narració al voltant d'una suposada violència?

La tendència d'ús de paraules relacionades amb la violència amb una freqüència baixa al principi i que va

creixent amb el pas del temps –tal com hem comprovat que ha passat fins ara– és contrària a la manera com sol passar en casos semblants. I per comprovar-ho, només cal veure com els mateixos protagonistes fan servir paraules derivades de ‘terror’ o ‘rambla’ en relació amb l’atemptat de l’agost del 2017. Hi ha un pic molt evident en el moment que passa i després una llarga cua que va baixant. Aquest és el comportament normal, i es contradiu clarament amb tot allò que hem vist fins ara.

Aquest gràfic mostra la relació normal entre un fet i les paraules relacionades amb aquest fet. L’atemptat de l’agost del 2017 va existir, això no ho nega ningú. I la reacció a Twitter dels mateixos comptes de partits i dirigents polítics segueix la pauta lògica: un gran pic quan passa i una llarga cua declinant després. El comportament que és del tot anormal és el que hi ha amb la suposada rebel·lió del setembre i l’octubre del 2017, perquè quan passa no es percep cap violència ni ningú hi fa referència i, en canvi, mesos després, creix la identificació d’aquells fets amb una suposada violència. Per això el gràfic és totalment contrari a l’habitual.

INTERPRETACIÓ QUALITATIVA

Twitter explica i certifica la realitat? És evident que no. Però és útil.

Entre els polítics, partits i diaris unionistes, la freqüència d’ús de la paraula ‘violència’ va ser relativament baixa durant la suposada ‘rebel·lió violenta’ catalana, però ha

crescut amb el pas del temps. És a dir, cap polític unionista no esmenta la violència durant els fets pels quals els dirigents independentistes són encausats, i és després, a partir del processament judicial, durant el 2018, que comencen a fer servir aquestes paraules.

És impossible constatar això i no demanar-se: si de debò hi va haver una rebel·lió violenta, com és que ningú no en parla fins passats molts mesos?

Les dades només ens expliquen què es va dir a Twitter, però no el perquè. Però la realitat política ens pot ajudar a treure conclusions. Els dies pròxims al referèndum d’autodeterminació, els sectors contraris a la independència encara no tenien cap estratègia acordada. La tàctica inicial de voler impedir-lo havia fallat, i també havia fallat l’intent d’espantar els possibles votants d’anar a les urnes. El moviment per la independència apareixia imparabile a començament d’octubre.

Posteriorment, va emergir una estratègia consistent a ‘decapitar’ el lideratge independentista amb llargues condemnes de presó preventiva que servissin d’exemple. En un primer moment, l’estratègia va funcionar: va portar el moviment independentista al desordre i va silenciar de manera efectiva alguns protagonistes principals. Tanmateix, això també era insostenible, perquè en democràcia no poden empresonar polítics i impedir-los d’exercir els càrrecs pels quals han estat triats. Tret, és clar, que siguin culpables de crims de sang.

Tuits amb la paraula "violència"*

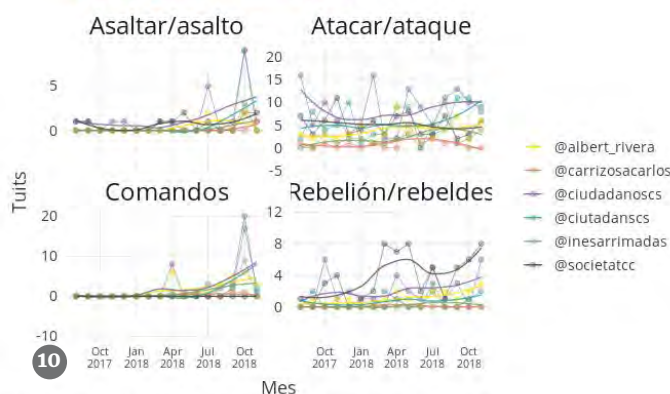
Mensual, Agost 2017-Novembre 2018

*Es va treure els tuits identificats com relacionats amb la violència de gènere fent servir les paraules: "machista, masclisme, mujer, dona, gènere, marido, etc.". *Es considera que un tuit conté la paraula "violència" si conté les lletres "violèn", o sigui "violència", "violento", etc. Dades descarregades/processades i gràfic creat el 5 de desembre 2018. Línies suavitzades a través de regressió local, Joe Brew. @joetheweb.

Tuits amb paraules relacionades amb la violència

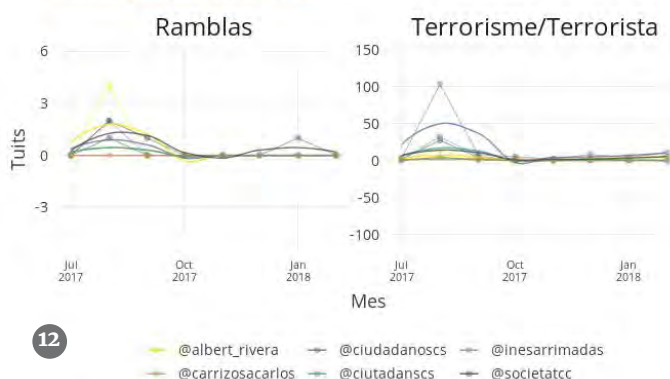
Mensual, Agost 2017-Novembre 2018

Dades i gràfic creat el 5 de desembre 2018. Línies suavitzades a través de regressió local, Joe Brew. @joetheweb.

Twitter i el terrorisme

Mensual, Juliol 2017-Febrer 2018

Dades descarregades/processades i gràfic creat el 5 de desembre 2018. Línies suavitzades a través de regressió local, Joe Brew. @joetheweb.

L'única explicació raonable del motiu pel qual es comença a parlar de violència mesos després, relacionant-la amb l'independentisme, és perquè calia que passés prou temps perquè una part de la població no recordés què havia passat

Quan hom entén això –que l'acusació de la violència no es basa en la realitat dels fets sinó en una estratègia política–, també entén el comportament anormal de Twitter. Els anti-independentistes no havien piulat sobre violència perquè no n'hi havia. I els piulets els fan després, responen no pas als fets sinó a la seva estratègia política. Els cal fer veure que hi va haver violència per poder mantenir tancats els seus oponents polítics.

Quan es va fer evident que la judicialització del conflicte era un mètode eficaç per a frenar el moviment independentista, apareix el relat sobre aquesta qüestió i es consolida. La narració d'una rebel·lió violenta en el moment dels fets és tan inversemblant que no pot funcionar i esdevé un paradigma polític fins que no han passat uns quants mesos, i és per això que no comença a aparèixer fins a l'empresonament del president Puigdemont a Alemanya. A partir d'aquell moment, el relat ha estat repetit tantes vegades que, simplement, ha passat a ser un dogma per a alguns. Ho demostra el fet que els polítics unionistes facin servir més la paraula 'violència' ara, un any després, que no pas aleshores, quan teòricament hi havia la violència.

Probablement, el diputat de Ciutadans Carlos Carrizosa és qui ho ha explicat més bé, en una citació publicada pel seu partit a l'abril (13).

La frase és incoherent, cronològicament i lògicament. Carrizosa diu que la violència no prové dels fets sinó de la declaració política. La qual, a més, es va fer

gairebé un mes després de la suposada rebel·lió per la qual els dirigents catalans són a presó.

Un dels beneficis de viure en temps del big data és que podem anar enrere per veure com van ser les coses i no solament com les recordem. El matí del 21 de setembre, l'endemà de la suposada rebel·lió violenta protagonitzada per Jordi Sànchez i Jordi Cuixart, els seus oponents polítics es van despertar, van llegir les notícies i van piular sobre les coses més diverses, però no pas sobre la violència.

I el matí del 2 d'octubre, l'endemà del dia de la 'rebel·lió violenta' per la qual mitja dotzena de dirigents catalans són a la presó i a l'exili, Andrea Levy va piular sobre la 'ruptura sentimental', no pas sobre violència. Inés Arrimadas va piular sobre 'el fracàs' del referèndum, no pas sobre violència. Albert Rivera va piular sobre la necessitat de fer eleccions, no pas sobre violència. Miquel Iceta va repiular articles sobre la ineptitud de Rajoy, però no pas sobre la violència dels qui volien votar en el referèndum. Fins i tot, l'endemà, el rei espanyol va parlar en el seu indigne discurs de 'desobediència inacceptable', però no pas de violència. I si hi havia hagut violència, com és que ningú no en va parlar?

L'única explicació raonable del motiu pel qual es comença a parlar de violència mesos després, relacionant-la amb l'independentisme, és perquè calia que passés prou temps perquè una part de la població no recordés què havia passat.

Però per sort, tenim les dades.

Què vol exactament el moviment de les armilles grogues?

L'Aravot Les protestes inclouen reivindicacions territorials, de classe i del sistema

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Aquestes setmanes, la vida política i social de Catalunya Nord, i de la resta de l'estat francès, ha estat marcada per les protestes de les armilles grogues, un moviment poc estructurat, gairebé espontani, que ha aturat el país. La mobilització ha posat contra les cordes el president de la República francesa, Emmanuel Macron, que s'ha vist obligat a rectificar les seves polítiques.

La protesta va néixer a les xarxes socials, on molts usuaris es queixaven de l'augment de l'impost dels carburats. Han estat mobilitzacions contundents i multitudinàries, amb milers de carreteres blocades, marxos lentes i manifestacions. La primera gran acció va ser el 17 de novembre, i d'aleshores ençà no s'han aturat, amb pics d'intensitat el dissabte. De moment, hi ha hagut quatre morts, més de 1.150 ferits i 1.200 detinguts.

Tot i que el moviment van començar arran d'una indignació comuna i amb un objectiu concret, durant aquest temps les reivindicacions s'han anat diversificant.

Un moviment contra l'elit

L'any 2013, el preu del dièsel era de 0,43€ per litre (0,53€ per la gasolina). L'any 2022, amb l'increment constant de l'impost dels carburants, serà de 0,78€. A més, com que és un preu fix per litre, l'augment del preu del petroli al mercat ha fet que el carburant s'hagi encarat un 23% en un any.

Un ex-ministre de Macron, Nicolas Hulot, responsable de la transició energètica, va dir que havien augmentat els impostos que afectaven la gent, però que, en canvi, no havien gravat el querosè dels avions ni el combustible dels vaixells de càrrega, i que, per tant, no calia 'portar armilla groga per indignar-se'.

Els activistes es queixen que l'impost no té com a objectiu fer cap transició, sinó que simplement implica més despeses, principalment, als particulars, i en canvi, els grans negocis i certes activitats professionals en surten beneficiats per exempcions parcials o totals.

Assenyalen com a principal culpable Emmanuel Macron, que va assumir la presidència francesa fa un any i mig després d'haver-se erigit com a candidat de les elits. Aquesta és una de les raons que quatre milions de ciutadans votessin en blanc o nul en la segona volta. Durant aquest temps al capdavant del govern, encara ha reforçat més aquesta imatge i avui té una popularitat força baixa. En canvi, el suport de les armilles grogues és majoritari i transversal, i això l'ha obligat a rectificar, congelant l'increment d'impostos sis mesos. Però, a hores d'ara, aquesta mesura sembla que és del tot insuficient per a una gran part de la població.

Segons les enquestes, el moviment té el suport de més de dos terços de la població. Un percentatge més alt considera que està justificat (84%) i que és una lluita per l'interès general (78%). La majoria hi continua donant suport tot i que no està d'acord amb

La protesta va néixer a les xarxes socials, on molts usuaris es queixaven de l'augment de l'impost dels carburats. ACN

la violència que es va veure a París el cap de setmana passat.

Una classe mitjana empobrida

En el moviment, hi predomina un sentiment d'indignació per un sistema fiscal que consideren injust. El preu del combustible ha estat només un detonant.

En el període 2008-2016, les famílies de l'estat francès van perdre 440€ anuals en la renda disponible, és a dir, els diners que romanen després d'impostos i contribucions. Un 67% de les famílies de classe mitjana han perdut poder adquisitiu en aquest temps

i, segons diversos estudis, la causa principal han estat les reformes fiscals i socials.

Però la precarització pot anar més enllà i, segons un informe del senat, l'augment d'impostos en diferents components energètics tindrà un impacte mitjà de 79€ per família el 2018 i de 313€ el 2022, en funció del tipus d'habitatge, la calefacció, i altres factors. A aquesta situació s'afegeix una desacceleració del creixement econòmic. Si bé el PIB de la Unió Europea va créixer un 2,7% el 2017, a l'estat francès va ser només del 1,8% i hom preveu que en el període 2018-2019 encara sigui menor, de l'1,6%.

El moviment de les armilles grogues també té un fort component territorial

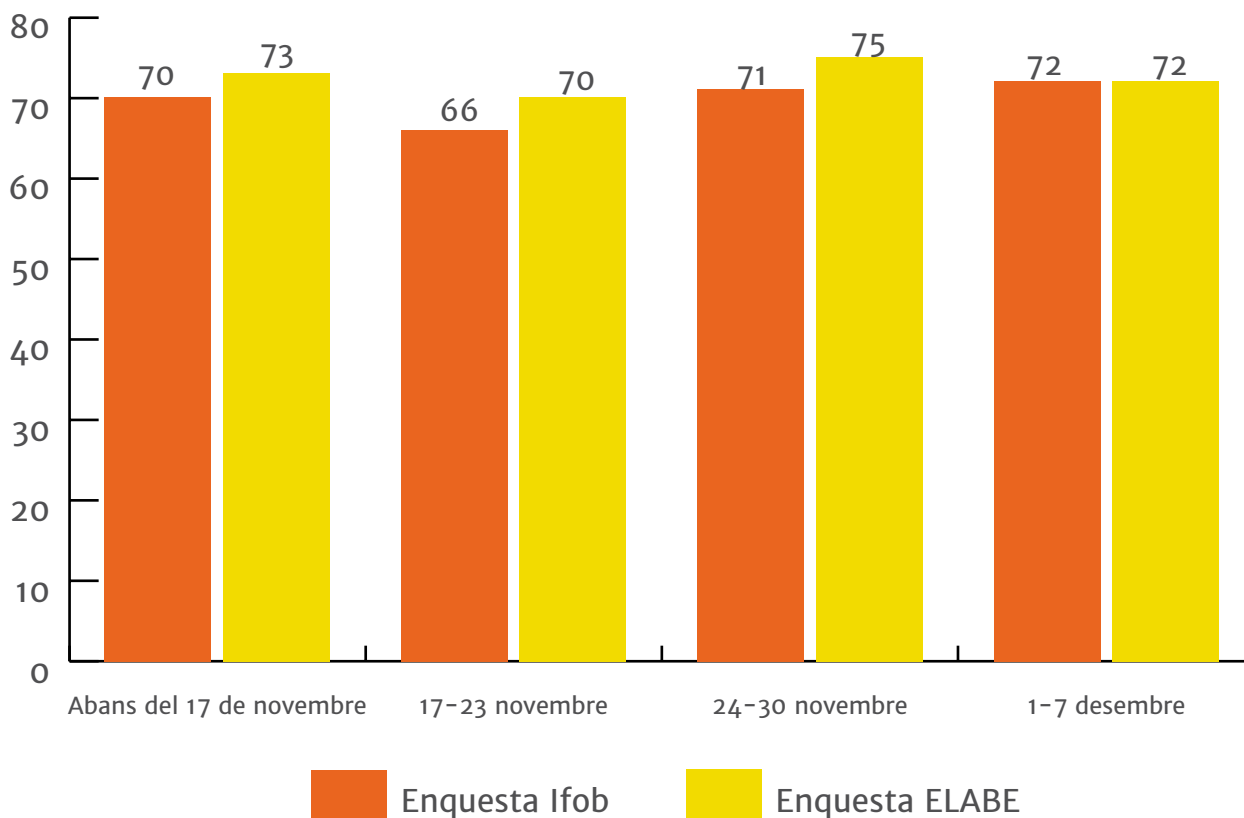
La protesta principal és pel combustible, però dins el moviment hi ha protestes contra les desigualtats, reivindicacions relacionades amb l'educació i les pensions, i moltes altres demandes d'un sistema que en crisi i que neixen del descontentament pel poder adquisitiu d'una població que treballa, paga impostos, però que cada dia viu més malament.

La reivindicació dels territoris

El moviment de les armilles grogues també té un fort component territorial, principalment de zones rurals i perifèriques. Tot i que les

Simpatia al moviment de les armilles grogues

Enquestes de les empreses demoscòpiques Ifop i Elabe

Tenint en compte el gran suport que tenen les armilles grogues, no és estrany que tota l'oposició hagi volgut fer seva la reivindicació. ACN

imatges dels enfrontaments més conegudes han estat a París, s'hi van aplegar uns vuit mil manifestants, mentre que a la resta del territori s'han mobilitzat centenars de milers de persones.

Vora un terç dels ciutadans considera que el seu territori ha estat descuidat pels poders públics i hi ha un sentiment d'abandonament geogràfic i social. Una de les queixes més habituals sobre l'impost del combustible és que hi ha alternatives de transport a les grans ciutats (autobús, metro, tramvia), però, en canvi, a moltes regions cal agafar el cotxe tant sí com no.

Les regions tenen poc poder i els municipis són petits (una mitjana de 450 habitants) i disgregats, cosa que sovint fa impossible l'ús habitual del transport públic. Cal remarcar que a l'estat francès hi ha més municipis (35.357) que no a la suma d'Itàlia

Per organitzar el moviment, que no està estructurat ni centralitzat, trenta representants territorials

(8.101), Bèlgica (589), l'estat espanyol (8.124), Portugal (308) i Alemanya (12.013).

La majoria del poder en les preses de decisió encara es concentra a París, amb una centralització molt forta, i això genera un sentiment de rebuig contra una 'elit parisenc' preocupada pels seus problemes mentre a les regions, sobretot les del nord i est de l'estat, hi ha un procés de desindustrialització, incrementat arran de la crisi començada el 2008.

Hi ha una clara percepció que les desigualtats han crescut, especialment fora de les principals zones urbanes. El perfil dels manifestants és transversal: treballadors, mares solteres, jubilats, que senten una distància amb l'anomenada 'elit urbana', desconnectada del territori i personificada en els polítics. Es queixen de la manca de serveis, de l'estigmatització de la seva forma de vida i els salaris baixos. Són persones que van comprar una propietat, treballen i ara veuen que els fills potser no tindran un futur millor.

Un moviment sense dirigents

Tenint en compte el gran suport que tenen les armilles grogues, no és estrany que tota l'oposició hagi volgut fer seva la reivindicació, sobretot els antisistema, com Marine Le Pen, des de

l'extrema dreta, i Jean-Luc Mélenchon, dirigent de la França Insubmissa, que va qualificar d'històrica la jornada de protestes i la va definir com una insurrecció contra 'el macronisme i el món dels diners'. No són els únics: el diputat occitanista Jean Lassalle es va posar una armilla groga a l'Assemblea Nacional, i partits de la dreta com Els Republicans també han canalitzat les reivindicacions.

Per organitzar el moviment, que no està estructurat ni centralitzat, trenta representants territorials van triar vuit portaveus per a gestionar les relacions institucionals i amb els mitjans. Tanmateix, aquesta decisió no ha estat ben rebuda per tots els manifestants, que no saben d'on han sortit els suposats representants ni a quins interessos responen. És per això que difícilment acceptaran els

Pot ser que les protestes aflueixin o s'aturin per fatiga o per una resposta contundent del govern, però el malestar i la indignació continua

acords als quals s'arribin ni es desmobilitzaran perquè ells els ho diguin.

Aquests representants van fer quaranta reclamacions relacionades amb el transport (aturar l'augment dels impostos sobre combustible i desenvolupar un impost sobre combustible marí o el querosè), afers socials (salari mínim de 1.300€, rebaixar l'edat de jubilació), habitatge i salut, entre altres.

Paral·lelament, un col·lectiu anomenat Armilles Grogues Lliures va publicar un article a Le Journal du Dimanche, en què demanava una Conferència Social Nacional, referèndums sobre les qüestions principals i un sistema electoral representatiu.

Un esment a banda mereixen les protestes a l'Illa de la Reunió (regió d'ultramar), on hi ha hagut incendis, pillatges i enfrontaments, s'ha arribat a desplegar l'exèrcit i s'ha anunciat un toc de queda. En aquest cas, sembla que les causes són les males condicions de vida d'una societat en què el 40% de la població viu sota el llindar de la pobresa i un 60% dels joves no tenen feina.

Un moviment ja vist

El moviment de les armilles grogues ha tingut paral·lismes amb altres protestes. Pel que fa a la reivindicació, hi ha una clara similitud amb el 'gasolinazo' de Mèxic, on les protestes per l'augment excessiu del preu de la gasolina van acabar amb cinc morts i 1.461 detinguts.

També hi ha un precedent a l'illa de Sicília el 2012, quan camioners, pescadors, agricultors i ramaders es van mobilitzar contra el preu de la gasolina, que havia augmentat un 40% en un any. Comerciants, estudiants i desocupats es van acabar afegint a les protestes, que van tenir lloc durant el mandat de Mario Monti, un president que no havia estat escollit a les urnes.

A l'estat francès, el 2013 va haver-hi la protesta dels barrets vermells, un moviment bretó contra l'ecotaxa a vehicles pesants pel perill que destruís més llocs de feina. S'hi va unir gran part de la societat, i les protestes van derivar en demandes de reunificació bretona, l'oficialitat de la llengua i la cultura bretona i una auto-

nomia política similar a la de Còrsega o els lands alemanys. La gran diferència entre un moviment i un altre és que els barrets vermells sí que tenien una certa organització, amb dirigents destacats com el batlle de Carhaix, Christian Troadec, i la federació de sindicats agrícoles, que tenien la capacitat d'aturar les protestes si es desbordaven.

També es podria vincular amb els indignats del 15-M, un moviment principalment urbà, encara que el perfil dels manifestants i les accions van ser molt diferents.

En aquest cas, el fet que no tinguin cap estructura ni objectius delimitats fa que difícilment es puguin aturar les protestes amb l'anunci de la congelació de l'augment de l'impost, perquè les demandes del moviment van molt més enllà: de reformes fiscals a la dimissió de Macron.

Pot ser que les protestes aflueixin o s'aturin per fatiga o per una resposta contundent del govern, però el malestar i la indignació continua, i si no s'aborda el problema, les protestes tard o d'hora tornaran. ■

7DIES

{ La selecció de la setmana { 3-7 de desembre

Dimecres 5.**Lluís Llach: 'Si esperem a la sentència per fer una acció contundent serà massa tard'**

ALBERT SALAMÉ

Dilluns 3.**Sis torturats pel franquisme exhaureixen la justícia espanyola per a jutjar el 'Billy el Nen' valencià**

ARXIU

Dilluns 3.**Joan Margarit: 'La mort de la Trini és el fracàs inicial'**

ALBERT SALAMÉ

La vaga de fam: Quina resposta política i social cal donar-hi?

Presos polítics De les accions de solidaritat a la necessitat d'unitat estratègica política, l'acció dels vaguistes sacseja consciències

JOSEP CASULLERAS NUALART

La vaga de fam que han començat quatre dels presos polítics ha tingut un gran impacte polític, social i emocional. De seguida la societat civil hi ha reaccionat, intensificant la protesta a la rodalia de la presó dels Lledoners i convocant dejunis col·lectius. El primer, de caràcter simbòlic, és avui als Caputxins de Sarrià, amb la participació de la consellera i portaveu del govern, Elsa Artadi, i alguns altres diputats de Junts per Catalunya i d'ERC. I serà el dia 9 vinent que a Montserrat començaran els torns de dejuni en què tothom qui vulgui pot participar, una acció que rep el suport de les formacions polítiques principals (ERC, el PDECat, JxCat, CUP), i l'ANC, Òmnium Cultural, l'Associació de Municipis per la Independència (AMI) i l'Associació Catalana de Municipis (ACM). També s'hi han afegit dos membres dels comuns a títol individual, Elisenda Alamany i Joan Josep Nuet. A més, l'AMI impulsarà mocions als ajuntaments en suport als presos polítics i demanarà un pronunciament del Tribunal Constitucional espanyol sobre els recursos presentats.

Aquestes han estat les respostes de la societat civil i dels partits polítics durant aquesta primera setmana de vaga de fam de Jordi Sánchez, Jordi Turull, Josep Rull i Joaquim Forn. Tots quatre han sacsejat consciències amb la seva acció, que porta un pas més

enllà la desobediència civil no violenta i legítima. Una protesta amb una motivació concreta, demanar al Tribunal Constitucional espanyol que, encara que els desestimï, atengui els recursos d'empara contra l'empresonament preventiu, que fa mesos que dura, més d'un any per a Sánchez, i que desbloqui la via de denúncia als tribunals internacionals. Però sobretot reactiva la projecció internacional de la reivindicació catalana per l'autodeterminació i contra la violació de drets fonamentals per part de l'estat espanyol en la represàlia judicial, política i policíaca contra l'independentisme.

Suport als vaguistes i a les famílies

'Aquesta vaga de fam ratifica una vegada més la injustícia comesa contra tota una sèrie de persones que van respondre a una voluntat democràtica servint els seus ciutadans', diu l'històric activista pels drets humans Arcadi Oliveres en declaracions a VilaWeb. 'Hi ha unes quantes maneres de protestar contra això i ells han pensat que aplicar aquesta manera tradicional de lluita no violenta és una manera contundent d'expressar aquesta protesta. Per tant, jo crec que necessiten que tots els donem suport perquè ho fan amb un esforç molt important per a ells i la seva salut.' La solidaritat als vaguistes i l'escalf a les seves famílies és una primera reacció. Ho expressa el vice-president d'Òmnium, Marcel Mauri: 'És indispensable de fer-los un seguiment de l'estat anímic i de salut i traslla-

Manifestació davant dels Lledoners. ELISABETH MAGRE

Jordi Sànchez. ALBERT SALAMÉ

Jordi Turull. ACN

dar-los el màxim escalf. Igual a les famílies. Òmnium Cultural és a la seva disposició. Òmnium escoltarà també totes les propostes que posi damunt la taula la societat civil i ajudarem a articular les que siguin acordades.' En quatre dies, la web vagadefam.cat ha recollit més de dues-centes mil adhesions. I hi ha hagut la iniciativa dels dejunis. Són menes de protesta amb precedents al nostre país, però

que ara prenen una altra dimensió.

Ho explica la presidenta de l'ANC, Elisenda Paluzie, que destaca el punt d'inflexió que va significar l'1-O en la mobilització social a Catalunya, per l'extensió i generalització de formes de protesta pacífica i de desobediència civil. La vaga de fam hi incideix: 'Tot el moviment independentista ha de fer un canvi de xip, de paradigma. Fins ara hem

estat en una fase bàsica, en una lluita no violenta que era la fase de denúncia. L'1-O és un punt d'inflexió, amb la defensa de la gent amb els seus cossos del dret de votar. Però canviar el paradigma d'estratègia de lluita és complicat. Cal un canvi de mentalitat i una preparació per part de tots que requereix un cert temps', diu Paluzie.

D'entrada, ajuda a tornar a visualitzar una situació

d'excel·lència política, a treure la son de les orelles, a fer entendre que no es pot normalitzar la repressió. El sociòleg Salvador Cardús ho veu així: 'El drama de la normalització d'una situació tan bèstia com l'actual és que al final ens acostumem a tot. Que tinguem un govern elegit democràticament a l'exili i a la presó és tan bèstia; una gent que no ha fet cap crida a prendre cap arma, que no ha tingut cap comportament fora de l'estrictament legítim, és tan bèstia que fa patir de veure com ens hi acostumem. La vaga de fam té la virtut de posar de nou l'accent en aquesta brutalitat, i això és un element molt important.'

Quines accions de protesta?

Però què més es pot fer? 'S'han de fer accions de carrer', diu Oliveres. 'És evident que no es poden fer cada dia, però sí de tant en tant.' I en posa uns quants exemples: 'A Catalunya hi ha tota una sèrie d'empreses que serveixen a partits que es neguen a reconèixer l'autodeterminació. Jo crec que una eina molt important és la del boicot al consum. Ara s'acosten les grans compres de Nadal i hem de saber exactament què fan les empreses, amb què i per a què. I a partir d'aquí intentar boicotar-les. Diria això mateix de les institucions financeres. A part de donar suport, hem de tenir en compte un ventall d'opcions diferents, que poden anar del boicot a la desobediència civil, com la de l'1-O, o a accions variades en funció de les circumstàncies.'

La direcció de les entitats sobiranistes subscriu que

caldrà fer més accions de protesta, però van amb peus de plom. Pas a pas. 'Com a entitat pensarem de quina manera podem ajudar a fer visible la denúncia dels vaguistes', diu Mauri. I Paluzie demana que no s'avanci ningú, i que se sàpiga mesurar cada acció de protesta tenint en compte que el camí pot ser llarg. 'De vegades hi ha un risc que una acció concreta que s'emmarca en una lluita no violenta com és la vaga de fam generi un impacte i una reacció que ens faci precipitar en les accions d'acompanyament. Les accions de lluita no violenta han de tenir un sentit i un objectiu, han de ser intel·ligents, han de ser eficaces. I s'han de fer en cadascun dels moments clau. D'alguna manera, que l'impacte emocional d'això no faci que generem una dinàmica no prou pensada i contraproductent, perquè la lluita que emprenem serà relativament llarga i tindrà molts moments els pròxims mesos. Hem de saber decidir, pensar i fer accions d'impacte que ajudin a la causa. I a parer de l'ANC l'acció per l'acció no té gens de sentit si no hi ha uns objectius polítics concrets. L'objectiu polític és fer efectiva la independència. Aquest objectiu interpel·la no tan sols la gent, sinó els nostres representants al parlament i el govern també.'

Salvador Cardús també interpel·la els partits i el govern perquè siguin capaços de donar una resposta política de cohesió i decisió a una protesta com la vaga de fam. 'Cal exigir que hi hagi unitat estratègica, una presa de decisions que ens

permeti de continuar endavant i que ni les forces polítiques ni la societat civil restin encallats, perquè ens ha durat massa el desconcert; em pensava que seria més breu i que la primavera passada hauríem recuperat la iniciativa, el discurs i el relat. I la veritat és que ens costa moltíssim. Jo diria que les vagues ens poden portar a la recuperació de la iniciativa en el temps, en l'acció,

Josep Rull. ALBERT SALAMÉ

Joaquim Forn. P.C.

Les accions de lluita no violenta han de tenir un sentit i un objectiu, han de ser intel·ligents, han de ser eficaces

on ens hi haurien de portar.' Paluzie ho rebla: 'No ens en sortirem fins que no tinguem clar tots que la solució és la independència i hi hagi coordinació sobre la manera com arribar-hi. La mobilització s'ha d'emmarcar en una estratègia. Nosaltres ens hem reafirmat en la via unilateral, per a la qual cal que estiguem més preparats tots plegats: la societat civil, el govern i el parlament.'

LLUÍS LLACH

‘Si esperem a la sentència per fer una acció contundent serà massa tard’

Entrevista al cantant i ex-diputat de Junts pel Sí, ara president del consell assessor per a l'impuls del Fòrum Cívic i Social per al Debat Constituent

ALBERT SALAMÉ

ASSUMPCIÓ MARESMA

Quan ens trobem a l'Estartit, en Llach no fa gaire bona cara. La vaga de fam dels seus amics li travessa la pell i els ulls. Es veu preocupat. Així i tot, haver viscut la política per dins no l'ha trencat. Malgrat la situació extrema, sembla haver adquirit la capacitat d'anar a

fons, sense perdre la forma ni l'existència, amb una empatia que impressiona. Haver-les vistes de tots colors, en una situació política d'alt voltatge, ha fet que la seva intel·ligència sigui més evident. Sempre ha dit què pensa. Però jo diria que ara més. No vol que caiguem en l'abisme.

—Hem de començar parlant de la vaga de fam de Jordi Sànchez i Jordi Turull.

—La situació fa patir molt, i el primer problema meu és que són dos amics, de procedències diferents, però dos amics. Un que ve de molt lluny, que és el Sànchez, que ens vàrem conèixer a la Crida i que em feia servir tant com podia, i jo

Les forces independentistes al parlament són un desgavell sense control

I la CUP que va a la seva, amb els mateixos problemes d'indefinició i de direcció que els altres

encantat que em fessin servir bé! I, és clar, més enllà que et vegis poc amb la gent hi ha uns lligams. I després durant tot l'últim període vàrem fer moltes coses junts.

—**I Turull no el coneixíeu? Li vau escriure una carta a VilaWeb que encara recordo, perquè era molt sentida.**

—En Turull, en aquests anys que vaig estar al parlament, em va sorprendre i em va enamorar. Una persona d'una fortalesa interior, una capacitat de servei enorme. 'Servei' crec que és la paraula que més li escau. Servei a les idees, a unes finalitats, a disposar-ho tot perquè les coses funcionin...

—**Què en penseu de la seva decisió?**

—És impressionant, assumeixen un compromís i un risc personal molt grans. Jo vaig fer una piulada que deia que penso: 'Estan fent a la presó el que nosaltres no som capaços de fer al carrer i les institucions tampoc.' Encara que la justificació és la que és i està molt bé, crec que hi ha un altre discurs que va més lluny de tot això. Fan allò que a fora no se sap fer. Per part de ningú. De ningú que sigui poder constituït.

—**La situació, com deïeu, és molt complicada.**

—Sí i molt complexa. El govern té prou feina a fer-ho mínimament bé amb les eines que té i les forces independentistes al parlament són un desgavell sense control; fins i tot, a vegades, els desgavells es pacten. Hi ha decisions precipitades, reculades precipitades... És una cosa que dius: com pot ser?

—**Això, com pot ser?**

—A mi, que he estat dos anys al parlament, aquesta situació em fa pensar que el 155 ha fet molt d'efecte, que ha estat molt més determinant que no podríem pensar. Et trobes amb Esquerra escapçada. Amb unes distàncies fins i tot físiques entre els dirigents més importants... Amb una indefinició de lideratge entre el president del parlament i el vice-president del govern... A més, amb

Joan Tardà que fa de director del relat, mentre és en un mullader fantàstic que és el congrés espanyol, que és una altra història. Aleshores amb tot plegat el missatge que arriba és espantós.

—...

—Per una altra banda, els del PDECat que no sabem on són. La Crida, que li és molt difícil de poder ser d'una obertura ideològica de 180 graus perquè la condicionen molt. I la CUP que va a la seva, amb els mateixos problemes d'indefinició i de direcció que els altres. I tot això en el moment que més lideratges necessitaríem perquè s'han de prendre determinacions. No tenim gaire temps, després d'Andalusia encara menys. Tenim un panorama difícil, molt difícil.

—**Alguna cosa bona?**

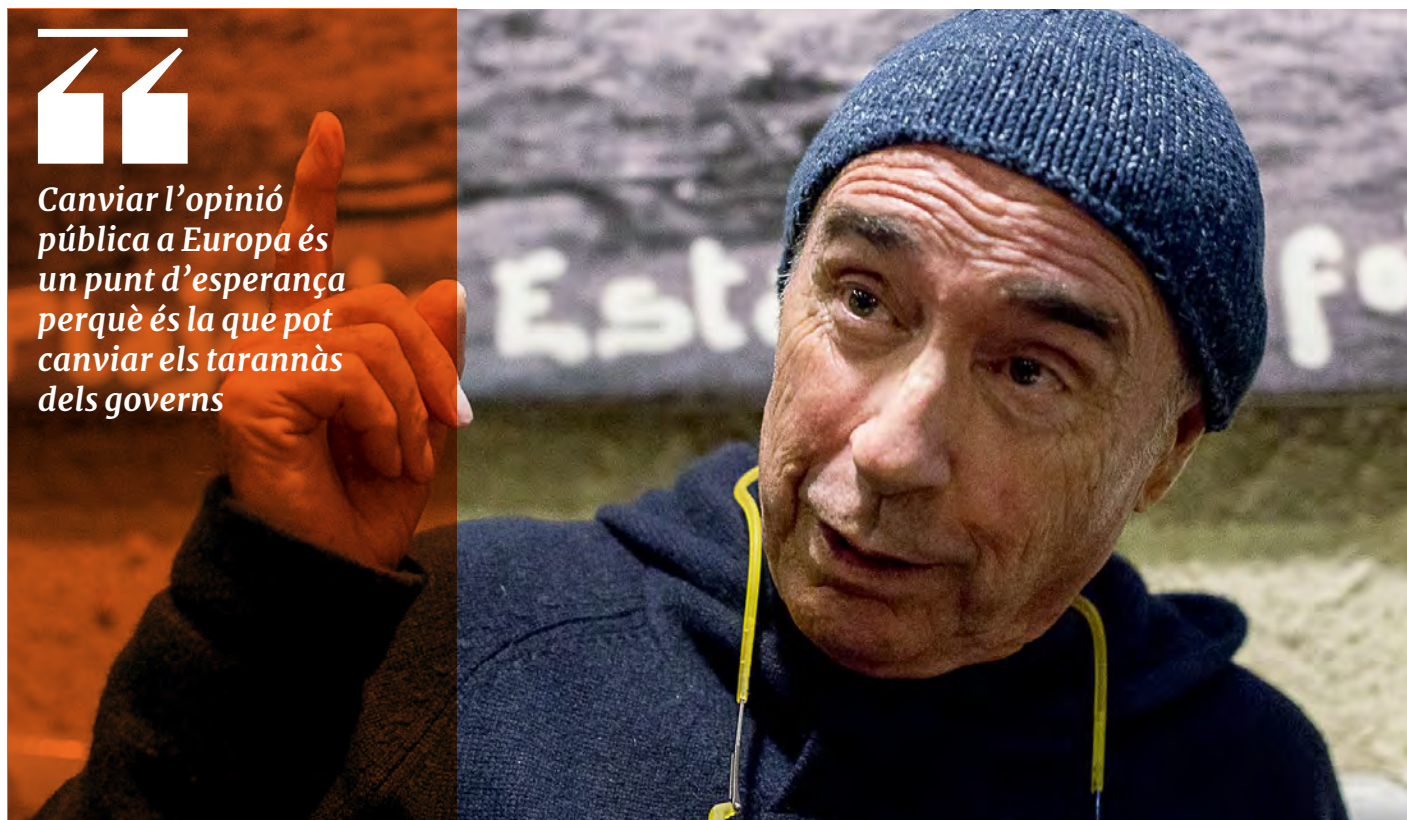
—L'única cosa bona d'aquest panorama, i que és la que a mi em continua mantenint dempeus —si no, no sabria què fer— és que el protagonista de tota la història continua essent la gent. Aleshores el guió és en un moment molt fotut, però l'actor principal és sobre l'escena mantenint el tipus.

—**I pot modificar el guió?**

—Això pot tenir moltes conseqüències. Una, que obligui tots els altres a repensar la seva situació i a recol·locar-se. Una altra, que hi hagi una espurna que faci que esclati la indignació de la gent per uns cantons que ara ni tan sols imaginem.

—**La vaga de fam és un exercici enorme de sobirania personal, que no s'ha de discutir en cap comitè, però ho pot trencar tot...**

—De cop i volta dues persones soles [quatre, perquè quan acabem l'entrevista se sap que s'hi han afegit Forn i Rull] han posat tothom en alerta. Parles amb la gent avui i no et contesten com fa quatre dies. És claríssim. Et diuen: què hem de fer?, què fem? Per això jo crec que aquesta vaga tindrà moltes més conseqüències que no preveu l'adversari ara mateix. Ells estan tranquils. No saben que això es pot convertir en una

ALBERT SALAMÉ

cosa molt important, que tindrà raó de ser. En el sentit que seria coherent amb moltes coses que han passat en aquest moviment des del començament. Aquest protagonisme de la gent, que de cop i volta no es deixa controlar i obliga partits, associacions, entitats, etc.

—Serà un tombant?

—Sí, serà un revulsiu importantíssim, eh? Em sembla que en el món que es podria dir independentista, sobiranista, o no sé què... Ja no es parla de sentències. I només fa tres dies, d'això. De manera que si la vaga se sap vehicular bé pot saltar qualsevol espurna. Jo, per exemple, el primer dia deia: acampar a la Diagonal és molt bonic. Estic segur que si s'acampa al 'llapis', a Barcelona, l'endemà serien el doble de gent, i l'altre serien el triple o potser molts més. Tot això es podria vehicular i a més hi ha gent que es prepara de fa molt de temps.

—El que angosta molta gent és no saber com passar de la mobilització a fer una

desobediència més explícita que sigui més eficient.

—Sí. Jo hi estic totalment d'acord. A més, d'un punt de vista d'estratègia (jo no en sé d'això), hem de demostrar a Europa que a la regió econòmica més important del sud d'Europa, en dinàmica industrial i econòmica, hi ha un problema enquistat i que si no fan res aquest problema no es resol. Canviar l'opinió pública a Europa és un punt d'esperança perquè és la que pot canviar els tarannàs dels governs. Estratègicament, a nosaltres ens convé ara.

—Quan dieu ara, voleu dir ara?

—Sí. Dic ara i no d'aquí a sis mesos. Hem de demostrar que aquí hi ha un problema molt gros. I això no ho farem amb un acte d'un dia o una manifestació. Hem de fer accions de desobediència cívica prou contundents perquè Europa vegi que aquí hi ha un problema. També perquè nosaltres ens adonem del poder que tenim. El primer d'octubre vam descobrir aquest apoderament i les possibilitats

de canvi que té un país quan decideix d'anar a l'una. Des d'aleshores no l'hem practicat més i ho hem de fer. Jo sóc molt partidari de no esperar res de l'estat i de tirar endavant.

—Sou molt contundent.

—Jo no esperaria que hi hagués la sentència per fer una acció contundent, cívica, pacífica. Seria massa tard. I ara, encara més, tal com està l'estat espanyol. Cada mes que perdem ens acostem més a un abisme del qual no hi hauria sortida. Per això necessitem tota la força per a demostrar-nos a nosaltres mateixos, a l'estat i a Europa que en aquest país hi ha enquistat un problema i que es pot afrontar de dues maneres: o liquidant la democràcia o defensant-la. Ja ho sé que això a Europa, avui, és molt difícil, però tanmateix a mi em sembla que ho hem de fer. No parlo de tacticisme, parlo de supervivència. I després de les imatges que vaig veure diumenge encara més.

—Ho veieu molt clar.

L'únic dubte que podem tenir és si Pedro Sánchez aplicarà també el 155

ALBERT SALAMÉ

—Claríssim. Ara, l'únic dubte que podem tenir és si Pedro Sánchez aplicarà també el 155. Tota la resta són seguretats. Amb una situació com aquesta, has de jugar les teves cartes en el moment que les pots jugar. I aquí l'única cosa que tenim és la gent. Ens tenim a nosaltres. No crec que cap partit, si parla amb sinceritat, s'atreveixi a dir a les seves bases independentistes que han d'esperar sis anys o vuit! De debò que algú pot pensar que ens hem d'esperar sis anys o vuit?

—Però ho diuen sempre una mica confusament.

—Si algú ho creu, que ho digui clarament d'una vegada. Perquè tothom es resitui i els militants també. En la nostra partida d'escacs, tenim les torres avall, els alfills també... Ens queda una mena de rei virtual i la resta som els peons. Què esperem? Que el parlament ens ho mani?

—La gent no sap com fer-ho?

—Jo no sé si en política hi juga l'atzar, però és que qualsevol dia pot passar qualsevol cosa, que una espurna faci una foguera de Sant Joan bestial. Per què hem

de renunciar a això? Per què no posem l'esforç a buscar camins perquè la gent es trobi... Hi ha molta gent que hi pensa i es fan reunions, però mentrestant allò que hauria de ser l'equip polític és un petit galliner de galls destrossats.

—Davant la presó dels Lledoners vàreu dir 'Exigim la unitat!' Ho teníeu pensat?

—No, no faig gaires previsions. A vegades es pensen que la meua carrera va ser planificada i reflexionada... I ca! Tant de bo fos tan llest! No. Però són respostes que suposo que es couen sense que tu te n'adonis, de cop i volta paf!, et surten.

—La creieu possible la unitat?

—No anar units és un suïcidi. És veritat, sempre hem dit que la qüestió social i la nacional van juntes. Això ja ho dèiem fa trenta anys. Hi ha cançons meves que ja ho explicaven i això venia de molt lluny. Però en el moment en què som?, amb un estat en contra armat fins a les dents, amb totes les menes d'armes que et puguis imaginar, dir que la solució per aconseguir l'alliberament nacional és fer polítiques socials em sembla ridícul.

En aquests moments sabem que volem fer una república progressista, lliure, del segle XXI. Si amb els adversaris que tenim, amb l'estat que tenim i el resultat de les eleccions andaluses no ens adonem que no hi ha possibilitat de resoldre els problemes socials sense resoldre el problema nacional, no sé què farem. Jo vaig ser durant dos anys en un parlament que va fer més de vint lleis progressistes. Sense alliberament nacional no n'ha passat ni una! I quan sento alguns polítics dir que hem de fer més política social i tot això dius: però amb permís de qui? Perquè has de demanar permís. O no ens n'hem adonat, després d'aquests dos anys que hem passat?

—Amb quina força moral creieu que ho diuen, això?

—No n'hi ha, de força moral, darrere d'això. Crec que ells saben que és mentida. Són preses de posició. Una persona d'esquerres que va contra l'autodeterminació no la considero d'esquerres. Que una persona d'esquerres no vagi favor de l'autodeterminació personal i col·lectiva? Em sap greu, que es foti els jocs de mans que vulgui però no quadra. I per mi una persona d'esquerres que no va favor de l'autodeterminació vol dir que el sentiment nacionalista espanyol el domina tant que li anul·la el sentiment d'esquerres. M'explico?

—El sentiment nacionalista espanyol l'exploten a fons.

—A vegades diem que el nacionalisme espanyol no ha proposat alternatives. És que no en pot proposar! Només poden guanyar pels sentiments. Fa uns anys ens deien que els nacionalistes érem sentimentals i ara resulta que els nostres adversaris juguem constantment amb els sentiments d'espanyolitat i ho fan amb uns mitjans de comunicació, que segurament ocupen el 80% de l'arc informatiu del país. Han despertat aquest sentiment i ho volen fer. Ara, a mi que no em diguin que una senyora d'esquerres, sigui alcaldessa o no, pot ser d'esquerres si no va a favor de l'autodeterminació. Com un principi democràtic ineludible. La a de l'abecedari...

ALBERT SALAMÉ

ri... Per mi, per això, intentar convèncer... S'han de dir noms i no en puc dir...

—Els podeu dir?

—Intentar convèncer qualsevol d'aquestes personalitats, que els hem vist en llocs com Iniciativa, a veure si d'aquí a sis anys... No, home no. Això no va així! Perquè en altres coses convèncer-los és demanar-los que abandonin el seu espai que els dona el petit poder que tenen i no l'abandonaran perquè si vénen al teu camp perden el seu poder. I això a Catalunya en Comú, Podem, o com es digui el grup que encapçalava Coscubiela és claríssim. Com els has de dir que renunciïn al seu espai de poder?

—Us he de demanar pel Consell Assessor del Fòrum?

—Entre nosaltres en diem Consell Impulsor del Debat Constituent. Som quinze, però és obert. Tenim un equip pencaire.

Una persona d'esquerres que no va favor de l'autodeterminació vol dir que el sentiment nacionalista espanyol el domina tant que li anul·la el sentiment d'esquerres

—Ja éreu quinze?

—No, s'hi ha afegit la Francina Alzina, que és presidenta de la Taula del Tercer Sector. Després, una economista molt interessant que és l'Ada Ferrer; en Manolo Tomàs, un ebrenc de pro; en Miquel Puig, conegut de tothom. No em voldria deixar ningú. Joestic molt agraït de com treballem perquè procurem superar molts reptes. I el primer, les pròpies ideologies. A final de gener o a mitjan febrer estarem en posició d'explicar la metodologia de treball i una certa cronologia, variable segons les circumstàncies. I d'aquí a poc temps començarem a citar persones i entitats que hi han treballat des de fa anys, per exposar i intercanviar criteris.

—Que hi hagués Bea Talegón va sorprendre molta gent.

—La Talegón va sorprendre i jo no la canviaria per res. Hi aporta una visió necessària. Jo ja vaig avisar que ha de ser molt dinàmic i adaptar-se contínuament a les necessitats que vagin sorgint. Nosaltres som impulsors i, honesta-

ment, no volem condicionar el debat amb posicions preconcebudes. Això vol dir un esforç d'obertura de gent que acostumada a estar molt obsedida amb les nostres pròpies conviccions, no? És un exercici molt maco.

—Això de 'impulsor' la gent no ho va entendre gaire...

—No volíem enganyar ningú. Nosaltres el tenim dret d'impulsar, però no tenim el dret de fer una constitució. La part que ens toca, l'única que estem legítimitats a fer, és impulsar un debat constituent que sigui participatiu, transversal, ordenat, amb patrons transparents. Tan participatiu que els resultats, el cos semàntic que en quedi, obligui els partits, sobiranistes o no, a tenir-lo en compte. El procés constituent començarà el dia que unes eleccions triïn una cambra que decideixi de fer-lo.

—Què us agradaria que en resultés d'aquesta feinada?

—No volem fer volar coloms, però ens agradaria que la creativitat social i de-

La Talegón va sorprendre i jo no la canviaria per res

mocràtica, que ha exhibit molta gent del nostre país, continuï per decidir què, qui i com volem ser en el segle XXI. I que amb aquesta creativitat impulsem un debat que acabi amb una síntesi dels valors de convivència en els quals volem basar el nostre futur col·lectiu. Aquest – diguem-ne – cos semàntic constituent, és el resultat a què aspirem.

—Entenc que en el fòrum hi participarà molta gent.

—D'aquí a un mes això s'explicarà molt millor. Jo ara no voldria avançar-me perquè, com us dic, hi anem treballant.

—Només una mica perquè s'entengui millor?

—Segurament la feina es farà per fases. Una vegada acabada l'actual, hauria de seguir la d'informació al territori, trepitjar-lo tot i anar convocant gent de tots els àmbits. Pretenem no anar de dalt a baix, sinó tot al contrari. Procurarem contactar, informar i impulsar les xarxes socials, entitats, associacions, organitzacions sectorials, gent privada i municipis, perquè s'autoorganitzin. Després, segurament, també hem de donar un material assequible perquè la gent hi treballi a partir de qüestions molt bàsiques que més tard s'aniran aprofundint. Quan aquest procés participatiu s'hagi acabat serà quan, sota una presidència col·lectiva de personalitats que representin entitats, sindicats, associacions, col·legis de tot el país... es farà una mena de taula nacional. Aquesta taula patrocinarà, avalarà i legitimarà allò que en podríem dir el Fòrum pròpiament dit, de mil a dues mil persones, amb una part de gent més especialitzada, una altra de gent que ha treballat en el debat participatiu, una altra amb persones triades per sorteig i una part que representi els actors polítics. Però tot això ho dic amb prudència, perquè encara som en una fase inicial i molt complexa.

—En aquesta feina, pel que dieu, veig que hi ha també la voluntat de crear un element de cohesió?

—I tant. Molt important.

—Abans heu estat molt contundent dient que cal actuar ara i no es pot esperar. En canvi, hi ha gent que interpreta aquest organisme com un instrument de dilació...

—La primera cosa que vaig dir al president Torra va ser: 'President, crides una mala persona si vols un aparador.' I tots dos vàrem somriure. Jo crec que és una persona intel·lectualment preparada per a entendre que una vegada creat un organisme com aquest no podem ser dependents. I no ho som. Si tu mires la composició del consell, no va per aquí. Ara, també és cert que no és un procés curt.

—Però hi ha gent que ho analitza com una contradicció amb l'afany d'avançar. Com si fos una feina per a entretenir-nos...

—Si abans hi hagués una revolta que ens acostés a tot, la feina que volem fer també seria necessària. Però, a banda de repensar el país que volem, també haurem dinamitzat capes socials que ho necessiten, haurem fet interactuar la gent, gent no necessàriament independentista... Tot això ho hem d'intentar i crec que podem fer-ho. Pot ser molt positiu per al procés i estic convençut que es pot fer bona feina. Si no, no hauria acceptat l'encàrrec, entre altres coses perquè la meua vida privada se n'ha anat a parir panteres una altra vegada.

—I en el Consell per la República hi creieu?

—El considero una eina imprescindible. I com més difícils vagin les coses més imprescindible serà. A banda la utilitat immediata i evident, hem de jugar aquesta carta com una assegurança per si aquí les coses es desgavellen encara més. He d'aclarir que el consell impulsor segurament no hi ha de fer cap paper, més enllà d'informar-los tant com calgui. Però, personalment, com a ciutadà, el considero completament necessari, el Consell per la República. I ja m'ha fet enfadar molt que tardés tant a fer-se. ■

Ens agradaria que la creativitat social i democràtica continuï per decidir què, qui i com volem ser en el segle XXI

Com a ciutadà, el considero completament necessari, el Consell per la República

JON INARRITU

‘L’estat vol desordre públic, violència de baixa intensitat per a poder aplicar el pla Zen’

Entrevista al senador d'EH Bildu, que s'ha popularitzat molt amb les seves intervencions denunciant la repressió de l'estat espanyol a Catalunya

ALBERT SALAMÉ

JOSEP REXACH FUMANYA

Després d'Arnaldo Otegi, segurament Jon Inarritu (Leioa, 1979) és el polític basc més popular a Catalunya. Les seves preguntes persistents al govern espanyol i les intervencions a la comissió d'Interior del senat per a denunciar la repressió de l'estat espanyol no passen pas desapercebudes. Defensa que té ressò mediàtic pel fet de no ser català. Certament, aquesta és una actitud molt habitual a Catalunya quan algú de fora es fixa en la causa independentista. En aquesta entrevista no li demanem tan sols pel cas català i per la situació dels presos, que va visitar divendres, sinó també sobre l'amenaça de l'extrema dreta, l'acció de govern de Sánchez i l'independentisme al País Basc.

—Quin impacte pot tenir aquest resultat tan espectacular de l'extrema dreta a les eleccions andaluses?

—La cosa més preocupant és que les dretes més extremes anunciïn que s'uniran i que no tenen cap problema a fer un pacte. Veiem com es normalitza el feixisme, també per part de partits que, en teoria, se'n declaren allunyats, però llavors, en el seu dia a dia, veiem que no. No tant per les manifestacions que hem vist a Catalunya i en les quals tots han anat de bracet, sinó perquè veiem com, en el dia a dia, defensen exactament el mateix. Només cal comparar el senyor Casado amb el senyor Abascal, que en moltes matèries, amb melodies diferents, vénen a dir la mateixa cosa.

—I l'esquerra espanyola no ha de fer autocrítica?

—Sí. Bé, el PSOE no el posaria a l'esquerra, però si parlem de l'esquerra institucional, diguem que en moltes ocasions, ha normalitzat i ha permès algunes actituds extremistes. Llegia avui algun intel·lectual del PSOE que responsabilitzava l'independentisme i el republicanisme català d'haver donat ales a aquest feixisme. La cosa més curiosa és que a El Ejido, on la població

És d'un 'cunyadisme' de llibre intentar responsabilitzar les víctimes del feixisme, de l'auge d'aquest

La vaga de fam és l'única manera de travessar els murs d'una presó

immigrant és molt alta, a ningú amb dos dits de front no li passaria pel cap de culpabilitzar la població immigrada de l'auge del feixisme, cosa que sí que fan amb el moviment català. És d'un 'cunyadisme' de llibre intentar responsabilitzar les víctimes del feixisme, de l'auge d'aquest. El feixisme hi és, i ha de ser combatut de cara.

—Després de la patacada del PSOE, creieu que Sánchez avançarà les eleccions?

—És un misteri. Per molt que digui que ho farà quan li convingui a l'estat, tothom sap que no, que ho farà quan vagi millor al seu partit. Una cosa sí que és evident: la situació és d'extrema debilitat; pot passar qualsevol cosa i ara esperem que s'aclareixi el panorama. Ho veig obert. Poden ser al març, en el superdiumenge de maig o a l'octubre. En tot cas, tothom creu que el 2019 hi haurà eleccions.

—Divendres vàreu venir a Catalunya a veure els presos dels Lledoners. Amb qui vàreu parlar?

—Pràcticament amb tots, excepte amb Jordi Sánchez, que crec que en aquell moment tenia una reunió. Els vaig veure forts, determinats, amb un càlcul i una anàlisi clara que tenen davant un judici polític. Mentre era allà em vaig assabentar de la vaga de fam, que es va saber l'endemà, i vaig poder-los donar molts ànims i molta solidaritat.

—Us va sorprendre?

—No. És una forma de denúncia molt contundent, però és l'única manera de travessar els murs d'una presó.

—Fa poc entràveu una pregunta en què dèieu que el govern espanyol té menys transparència que el PP i respon pitjor. Quin balanç en feu, de l'acció de govern, fins ara?

—Quant a acció de govern és cert que anuncien moltes mesures amb molt de bombo i platerets però que al capdavant no són res. Per posar algun exemple, quan vàrem veure com rebien l'Open

Arms i s'acollien diversos migrants de la Mediterrània, a tots ens va semblar bé, però vàrem veure com tot plegat no fou sinó un simple gest i ara retornen migrants a Líbia, un país que no és segur, i continuen amb les expulsions sumàries quan ja hi ha hagut una condemna de la Cort Europea dels Drets Humans dient que són contràries a la legislació internacional. Veiem com no es posen els mitjans per a acollir tota aquesta gent que arriba a la frontera sud de l'estat. Així mateix, hem vist com la 'lleï mordassa', una llei que el PSOE des del primer moment va dir que s'havia de derogar, ara ja diu que s'ha de modificar. Igual com amb la reforma laboral, que abans deia que calia derogar i ara diu que bé, que s'hi ha de fer alguna modificació. És continu. Veiem com s'anuncia que és traurà del Valle de los Caídos el dictador Franco, però no es va més enllà i s'evita de parlar de desenterrar els milers de persones que hi ha enterrades en contra de la seva voluntat: milicians, gudaris, republicans. O s'anuncia que es retirarà una condecoració a 'Billy el Nen' i al mateix temps es condecora Sánchez Corbí, qui va ser cap de l'UCO, condemnat per tortures. Veiem com hi ha mesures positives, però a l'hora de legislar i prendre mesures contundents el PSOE és el mateix que el PP.

—Per no parlar de les declaracions de Borrell, els acords al CGPJ... Certament, hi ha tics que recorden els del PP. Creieu que si no van més enllà és perquè l'status quo no els ho permet o perquè tenen por que fer canvis els castigui electoralment?

—Bé, hi ha qüestions d'estat en què el PSOE, que es fa dir republicà, ha portat al TC la denúncia contra la moció que reprova el monarca, quan el consell d'estat havia dit que no hi havia raó ni qüestió legal per a denunciar. En alguns aspectes, aquells que toquen la fibra de l'estat, veiem com els socialistes són més papistes que el papa. Podem veure com els afers de Catalunya i el País Basc són raons d'estat que fan actuar el PSOE de manera molt pròxima a la manera com

*Borrell no havia
d'haver estat mai
escollit ministre
d'Afers Estrangers*

ALBERT SALAMÉ

ho feia el PP. En el fons tot volen la mateixa: mantenir el règim del 78.

—**Borrell acabarà caient?**

—Jo crec que Borrell no havia d'haver estat mai escollit ministre d'Afers Estrangers. Però tenint en compte les seves actuacions, com la multa per haver fet ús d'informació privilegiada quan estava a Abenoga, ja n'hi hauria d'haver prou perquè dimitís. Igualment, les seves declaracions impresentables de negacionisme del que va ser el genocidi indígena als EUA no són acceptables per a un ministre d'Afers Estrangers, que ha de tenir aquella delicadesa i un saber fer basat en la diplomàcia, i no crear més conflictes, sinó resoldre'ls. Però ell fa de pirata diplomàtic amb nombrosos estats. I sempre ho fa en afers que es consideren qüestions d'estat, com la qüestió catalana, les seves relacions amb Bèlgica i algunes regions d'aquest estat, o el Brexit i el cas de Gibraltar. Fins i tot

El País deia en un editorial que Espanya havia arribat a un nivell de tensió com no s'havia vist mai. I una anècdota, com va ser la invenció d'aquella escopinada falsa, que desconec per què ho va fer. No sé si va tenir una visió o volia estigmatitzar els diputats d'ERC. Vàrem poder veure com els seus companys de partit se n'apartaven perquè s'avergonyien del seu comportament. Crec que aquest senyor no està capacitat per a ser ministre d'Estrangers ni per a tenir cap càrrec. Corre la brama que l'enviaran al Parlament Europeu perquè volen promocionar-lo com a comissari europeu. Però és que no en té capacitat i no pot tenir un càrrec de representació.

—**Passem al País Basc. Fa poc Sant Sebastià va convertir-se en la primera capital basca a celebrar una consulta sobre el dret de decidir. Recorda una mica les consultes del Principat del 2009. Una manera de mobilitzar la base. El sobi-**

ranisme basc és en fase de creixement?

—Jo crec que és important. És un exercici de normalització d'apoderament ciutadà. És cert que una participació del 18% va ser excusa dels mitjans estatals i alguns partits per a dir que havia estat un fracàs. Però si comparem –i jo crec que s'ha de fer, perquè té una influència directa, perquè el País Basc i Catalunya sempre han tingut vasos comunicants i es miren– les consultes que es van fer el 2009 i 2010 a Catalunya no van tenir un percentatge més alt de participació. Per tant, aquells que intenten dir que és un fracàs, doncs no, són consultes que lamentablement no tenen un reconeixement, però que apoderen la societat i que normalitzen allò que ja hauria de ser normal, que es pugui decidir sobre tot sense cap vet, o repressió, com vàrem veure l'1-O.

—**Molts diuen que va significar el començament del procés, però si hi ha un**

punt d'inflexió és el pas de CDC. Agafant aquest fet com a precedent, en el cas basc, fins a quin punt és imprescindible que el PNB es decanti per la independència perquè sigui factible?

—Tenint en compte que el PNB és el primer partit de la comunitat, jo crec que sí que és imprescindible. Perquè a més, estaria d'acord amb les seves bases ideològiques principals, que diu que la societat basca ha de poder decidir el seu futur institucional. Ho poden fer amb més encert o menys, amb més nitidesa o més atreviment, però la seva decisió és clau. És clar que avui dia tres quarts parts del parlament basc representen formacions que defensen el dret de decidir i el dret de decidir tot allò que ens afecta. Per tant, per reconeixement als seus votants, és necessari que el PNB faci el pas.

—Creieu que s'hi acabaran unint sense fissures, a un procés d'emancipació?

—Jo vull fer el càlcul que el PNB s'hi haurà d'unir perquè si no la societat li acabarà passant per sobre, perquè és una demanda social. Espero que acabin fent cas dels seus votants.

—Fa poc hem sabut la sentència del cas Bateragune. Com va acollir la notícia la societat basca?

—La societat basca va veure ratificat allò que la immensa majoria ja sabia, que aquestes persones no van tenir un judici just, van ser condemnades per un delictes que no havien comès quan treballaven a favor de la pau. L'estat va preferir obstaculitzar-ho i criminalitzar-los amb un judici farsa. Però quan ha arribat el reconeixement, ells ja han passat sis anys a la presó. I això mateix pot passar en un altre cas d'estat, que és el cas català. Poden tenir un judici, que tothom sap que és una absurditat amb aquests jutges tan poc independents controlats per la sala segona que presideix el senyor Marchena, però saben que la decisió que pugui prendre Europa arribarà massa tard. Quan, possiblement, moltes persones hauran passat massa temps a la pre-

ALBERT SALAMÉ

só, persones que no hi havien d'haver passat ni un sol dia.

—ETA ja s'ha desarmat i ha demanat perdó. Què falta? O la societat basca ja ha girat full?

—En certa manera, és cert que la societat va molt de pressa i sembla que tot això va passar fa molt temps. Però és cert que hi ha capítols per tancar en aquesta fase postviolència, com ara solucionar el problema dels presos perquè, mentre n'hi hagi, el problema no s'haurà resolt. S'ha de posar fi a la política d'excepció i venjança que és l'allunyament, la dispersió, l'aïllament i la situació dels presos malalts, però també s'ha de passar a l'excrceració. Si tenim en compte que la violència d'ETA va desaparèixer fa set anys i ho comparem amb exemples europeus, veurem que a Irlanda del Nord quatre anys després de la fi de l'IRA ja no hi havia presos. Això s'ha de solucionar. Així mateix, cal reconèixer totes les

A Irlanda del Nord quatre anys després de la fi de l'IRA ja no hi havia presos. Això s'ha de solucionar

víctimes de les diverses violències que hi ha hagut, també les de l'estat, fora de la llei, i que passaven per la tortura. I si es pogués, seria molt positiu que es creés una cosa similar a les comissions de la veritat, on cada un dels actors violents aclareixin tot allò que no s'ha aclarit.

—Però amb l'auge de l'extrema dreta, Ciutadans a l'alça i un PSOE que va amb peus de plom a dir i a fer segons què perquè no els penalitzin electoralment, l'horitzó no és desesperançador?

—És cert que hi ha una batalla pel relat i alguns sectors no volen reconèixer que hi ha hagut unes altres violències. Volen expandir la visió que només hi va haver una violència, que és la d'ETA. Llavors, també et diuen que hi va haver alguna coseta, però res. No es tracta de parlar d'un bàndol o de dos bàndols, sinó de totes les violències que hi ha hagut en el context del conflicte polític al País Basc, i que lamentablement, d'una manera o altra, continua vivint—s'hi. Fa poc vàrem saber la sentència de cas Cabacas, una autèntica barbaritat en què no s'ha fet justícia. Un jove, acabat un partit de futbol, va resultar mort després d'una càrrega policíaca davant d'una herriko taberna. Una autèntica barbaritat. O el cas dels joves d'Altsasu, que s'ha convertit en una qüestió d'estat i uns joves són a la presó per una baralla de bar. Veiem com, en aquest relat construït en el passat, encara hi ha alguna espernegada que s'ha de resoldre de seguida, perquè no té sentit de mantenir l'excepcionalitat judicial i policíaca que en alguns casos continuen al País Basc.

—De fet al País Basc coneixeu de fa molt de temps la repressió de les clavegueres.

—Sí, jo moltes vegades explicava aquí a Catalunya que crec que era molt desconegut, allò que va ser el pla Zen, aquest pla d'antiinsurgència creat pel PSOE. El fet més curiós, del meu punt de vista és, que l'estat, davant el conflicte català, fa servir aquest mateix manual anti-subversiu en un context completament diferent del del País Basc. A Catalunya no hi ha hagut mai violència. Però l'estat

no sap resoldre una qüestió estrictament política en una taula i prefereix entrar en un moviment d'acció-repressió. Vol que es compleixi aquesta profecia, vol que hi hagi un problema de desordre públic, de violència de baixa intensitat i així poder aplicar aquest manual. Perquè en el fons li és impossible d'explicar per què hi ha tot un govern a l'exili i a la presó. Una anomalia a l'Europa occidental.

—Els polítics i les bases independentistes van pecar d'innocència?

—Sense ànim de faltar, jo crec que sí. Abans de l'1-O, davant l'enviament de milers de policies, recordo que vaig parlar amb una persona que ara mateix és a la presó, als Lledoners, i em deia que la policia no reprimiria perquè Espanya no es podia permetre aquesta imatge i perquè la societat catalana sortiria pacíficament. Doncs al final, no tan sols s'ho va poder permetre, sinó que molts n'estan orgullosos, d'aquells fets. Vàrem veure el missatge del 3-O, del cap de l'estat, que va sortir aplaudint la repressió.

—És a punt de tancar-se una candidatura unitària entre ERC, Bildu, i BNG. Per què no s'ha fet una candidatura més àmplia amb PDECat, PNB i la CUP?

—EH Bildu va fer i fa una proposta per fer una candidatura àmplia de totes les forces independentistes a Catalunya, País Basc i Galícia, però és cert que una cosa és el plantejament, i l'altra la realpolitik. Perquè quan negociés, parles i diàlogues, et trobes amb anàlisi propi de país, amb partits que no volen presentar-se a aquelles eleccions, i alguns altres que prefereixen presentar-se d'una manera diferent. Bé, crec que la nostra proposta inicial era ambiciosa i positiva; al final no es concretarà amb una llista tan àmplia com es volia, però sí amb una llista de les tres nacions i que defensi tres fonaments en què s'està d'acord: drets socials, dret de decidir i llibertat i drets civils.

—Entre partits s'han vetat?

—Que jo sàpiga, no. Que jo sàpiga hi ha estratègies de país i posicions polítiques. Però vets, a mi no me'n consten. ■

No té sentit de mantenir l'excepcionalitat judicial i policíaca que en alguns casos continuen al País Basc

Una llista de les tres nacions i que defensi tres fonaments en què s'està d'acord: drets socials, dret de decidir i llibertat i drets civils

Manifestació pel centre de València als anys 1970 demanant amnistia per als presos polítics. ARXIU

Sis torturats pel franquisme exhaureixen la justícia espanyola per a jutjar el 'Billy el Nen' valencià

Tortures Van ser detinguts el 1971 a València i aïllats, torturats i vexats durant dinou dies, gràcies a l'estat d'excepció establert arran del procés de Burgos

JOSEP REXACH FUMANYA

Et pegava com si fossis un sac de boxa, cada vegada amb més violència, amb una mirada que s'emboïga.' Aquesta frase és de P.G., torturat per la policia franquista. Qui executava els cops era un membre de la Brigada Político-Social, Benjamín Solsona, conegut com el 'Billy

el Nen' valencià. El 1971, quan acabava de fer vint-i-un anys i estudiava primer a la Facultat d'Econòmiques de la Universitat de València, P.G. va ser detingut de matinada, retingut dinou dies i torturat repetidament. El seu 'delicte' era ser afiliat al Partit Comunista. Avui, quaranta-set anys més tard, ell i un grup de cinc persones més presentaran denúncies a València per les tortures i vexacions

Adrecen les querelles contra l'únic torturador que continua viu, Benjamín Solsona

que van sofrir durant el mes d'abril de 1971. Concretament adrecen les querelles contra l'únic torturador que continua viu, Benjamín Solsona.

Aquest moviment no és gratuït ni tardà, sinó insistent. És una continuació de la querella argentina contra els crims del franquisme presentada per un grup de represaliats de l'estat espanyol. Aquests sis valencians en formaven part i van aconseguir

El grup de valencians torturats, a les portes del consolat argentí, impulsor de la querella contra les víctimes del franquisme. vw

que la causa fos oberta per la jutgessa María Romilda Servini, acollint-se al principi de jurisdicció universal. El 2014, la magistrada va emetre una ordre internacional de detenció de policies i polítics franquistes, entre els quals els ex-ministres Rodolfo Martín Villa i José Utrera Molina (sobre d'Alberto Ruiz Gallardón); l'advocat que va redactar la sentència de mort de Salvador Puig Antich, Carlos Rey González; l'ex-fiscal del Tribunal Suprem Antonio Troncoso; i policies com l'arxiconegut Antonio González Pacheco, àlies 'Billy el Nen', i Solsona.

Tot i les pressions d'Amnistia Internacional, la justícia i la classe política espanyola van fer pinya i no van col·laborar amb la justícia

argentina. Cap d'ells no va ser extradit. Però els torturats no es donen per vençuts: 'L'objectiu d'aquest moviment és presentar una onada de querelles conjuntes contra membres de la Brigada Político-Social i continuar cercant justícia en jutjats espanyols. Intentar que algun jutjat ho interpreti d'una manera diferent', explica a VilaWeb una portaveu de la Plataforma de suport a la querella argentina del País Valencià.

Aquesta interpretació seria que algun jutjat estripés les cartes i no fes cabal de la llei 46/1977, la llei d'amnistia, que impedeix d'investigar les violacions dels drets humans comesos durant la dictadura. El règim va accedir a fer una transició política en canvi de

La justícia universal diu que els crims de lesa humanitat no prescriuen i, per tant, qualsevol jutge podria obrir una investigació

blindar-se judicialment amb aquesta llei. Fins ara els ha funcionat, perquè cap franquista ni torturador no ha passat per un banc d'acusats. Tanmateix, la justícia universal diu que els crims de lesa humanitat no prescriuen i, per tant, qualsevol jutge podria obrir una investigació.

'No volem venjar-nos, sinó que tenim la necessitat que es recordi allò que va ser una dictadura, i què

implicava. I sobretot en aquests temps, cal vaccinar en contra de la banalització de la dictadura i contra el pensament que Franco va ser un senyor que només era una mica eixelebrat', recorda P.G. En una conversa amb VilaWeb, encara recorda la cara de Benjamín Solsona i el 'sadisme'—diu— amb què colpejava: 'L'havien d'aturar els altres policies.' P.G va ser un dels

REPORTAJE

DE LA REDADA DEL 71 AL REENCUENTRO DEL 90

*Poder contar aquellos días de golpes y torturas juntos
y 25 años después*

Los estudiantes detenidos y torturados en abril-mayo del 71 se han reunido ahora, 25 años después (Foto: García Poveda).

En aquel año de gracia 1971 nadie confundía las siglas BPS con las de ninguna multinacional petrolera. La mayoría sabía muy bien que la BPS era la tristemente famosa **Brigada Política Social**, versión española de las terribles políticas de dictaduras de uno y otro signo, sin nada que envidiar a la **PIT** portuguesa, la **STASI** germanoriental o la **Securitate** rumana. Cuerpos policiales contundentes y expeditivos en los que se integran agentes ideológicamente predisuestos como el después promocionado **Manuel Ballesteros**, **Benjamín Solsona** u otros, mucha chulería y mano suelta, que aquella madrugada del 23 de abril de 1971 participaron en una redada contra universitarios valencianos a los que se acusó de pertenecer al Partido Comunista de España. Una redada en abril que dio paso al llamado «**Mayo rojo**» de la Universidad de Valencia, a resultados de la cual el padre de la actual ministra de Justicia, **Jaime Mariscal de Gante**, solicitó para 15 jóvenes con edades comprendidas entre los 18 y los 22 años, penas que sumaban un total de 119 años de cárcel.

■ 82 ■

Primera plana d'un reportatge sobre les tortures, vint-i-cinc anys després. CEDIDA

La mateixa amnistia que va donar la llibertat a P.G. per uns delictes inexistents, sempre més ha estat l'obstacle que priva d'investigar policies torturadors com el 'Billy el Nen' valencià

quinze detinguts en aquella operació contra estudiants universitaris: 'A la matí-nada, com es feia llavors, del 22 al 23 d'abril de 1971, em va detenir. Era afiliat al Partit Comunista a València i, en el meu cas, s'esqueia la circumstància que a casa meua hi tenia propaganda, molta propaganda.'

Dinou dies aïllats i torturats

Aquella operació es va dur a terme durant l'estat d'excepció declarat pel règim amb motiu de la celebració del conegut procés de Burgos. Això va permetre a la policia franquista d'actuar amb total impunitat i ampliar el límit de la custòdia policíaca de setanta-dues hores a durada indefinida. P.G. i companys seus van ser torturats i vexats durant dinou dies. 'Les tortures van ser contínues durant els primers dies. Normalment eren pallisses en grup: la roda, que en deien. T'envoltaven i et picaven entre tots. Recordo que la primera nit, estant a la cel·la, tenia l'estómac negre pels cops.'

També ens parla de tècniques de tortura a la qual el sotmetien, com la 'banyera' o 'l'ànec': 'Et posaven a la gatzoneta i t'emmanillaven les mans per sota els malucs i et feien caminar. D'aquesta manera, els braços i les cames quedaven molt forçats i les manilles se't clavaven als canells. Quan te les treien, tenies els canells tallats. Era molt dolorós', recorda amb un fil de veu encara afectat. Els policies sabien fer arribar l'acusat al llindar del dolor i llavors paraven, per continuar interrogant. Si no obtenien el que volien, hi tornaven.

A la cel·la del costat, P.G. hi tenia Paco Camarasa, fundador de la llibreria Negra i Criminal, també detingut en aquella operació. 'Segur que en Paco també formaria part de la denúncia si no hagués mort', diu. Camarasa, després de passar aquell calvari, va rebutjar totes les declaracions que havia signat i va denunciar les tortures. El Tribunal d'Ordre Públic (TOP) –reciclat més tard en l'Audiència Nacional espanyola– li va demanar nou anys de presó, quatre per associació il·lícita i cinc per propaganda il·legal. Tots quinze van ser jutjats i el TOP va considerar que l'associació il·lícita no es podia demostrar. Això sí, P.G. va haver d'entrar sis mesos a la presó per la propaganda que li havien interceptat a casa seva aquella matí-nada: 'Vaig estar uns mesos a la presó i, després d'una amnistia, em van donar la llibertat provisional. Però la investigació de les tortures es van aturar. 'El sumari va passar d'una instància a una altra fins que finalment va ser arxivat; vivíem en una dictadura.'

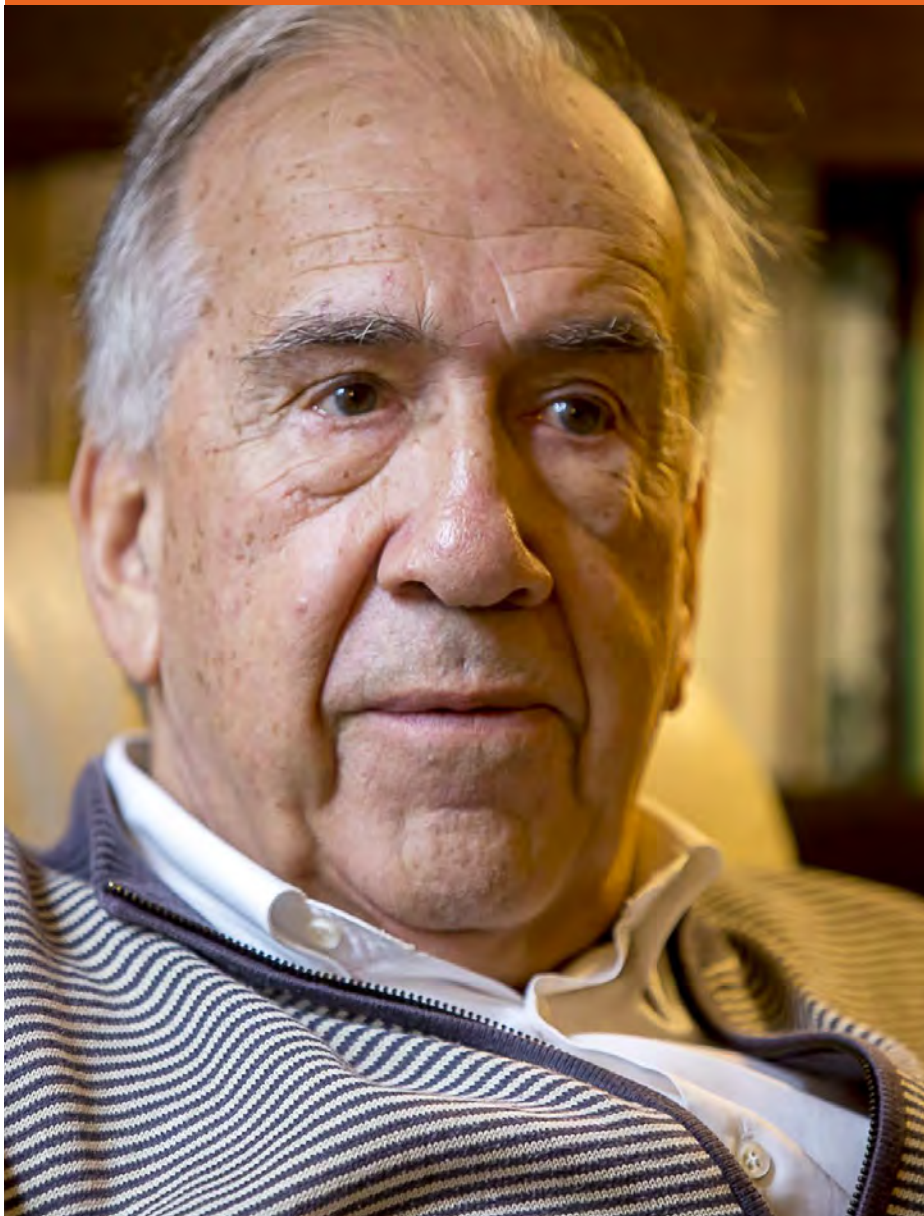
La mateixa amnistia que va donar la llibertat a P.G. per uns delictes inexistents, sempre més ha estat l'obstacle que priva d'investigar policies torturadors com el 'Billy el Nen' valencià. Ara tornaran a intentar-ho, però la confiança és mínima: 'No hi tenim gaire esperança. Però som gent que fa molts anys que batallam i, qui sap, potser aconseguim alguna cosa.' Perquè l'esperança és l'última cosa que es perd. ■

JOAN MARGARIT

‘La mort de la Trini és el fracàs inicial’

Entrevista al poeta, autor de *‘Per tenir casa cal guanyar la guerra’*, que fa setmanes que és a la llista de llibres més venuts

ALBERT SALAMÉ

ASSUMPCIÓ MARESMA

Les entrevistes sempre haurien de ser un regal per al lector, però la de Joan Margarit ho ha estat sobretot per a mi. Ho he de confessar. Ho ha estat tant que l’he tinguda tancada durant gairebé dos mesos. L’excusa era que no tenia temps, però ara que finalment l’acabo, veig que no n’era solament aquesta, la raó. N’hi havia més. La més evident, la impossibilitat de saber escriure què vaig sentir quan les paraules de Margarit parlaven de la mort. Les no tan evidents, aquell fil que el poeta sap teixir entre ell i nosaltres, els lectors, i que ens esclata inesperadament amb tota la seva potència.

L’entrevista no pot reproduir tota la conversa sobre el llibre *Per tenir casa cal guanyar la guerra*, que fa setmanes que és a la llista de llibres més venuts, però sí que penetra dins les esclatxes que es fan enmig de les paraules.

—Fent prosa heu descobert coses vostres que no havíeu trobat fent poesia?

—Sí, perquè en el territori de la prosa entres a llocs on la poesia passa de llarg. No serveixen per a un poema, són massa desmanegats o massa llargs. Pensa una cosa, normalment per fer unes memòries un s’informa mirant diaris de temps passats, diaris de carrer, a veure si quan passava allò a tu passava això. És a dir, reculls un seguit d’informacions. Tot això es posa davant de la persona que vol fer les memòries i amb allò va reconstruint el passat. Jo he fet aquest llibre sense això. Jo no m’he interessat d’aquesta part, només del que em queda aquí. M’és igual el que no recordi. Encara més, buscar perquè recordes això.

—Què és el que heu descobert?

—Diria que una varietat de coses. Una de segura, que tot és a la infantesa.

—Però això potser ja ho sabíeu...

—Sí. Ja ho sabia... però mirar aquest tros de vida m’ha ajudat a veure la resta. A la vida de tothom, més o menys, els dos extrems són molt importants. Dos

Quan ets jove pots jutjar la teva adolescència, a la maduresa pots jutjar la joventut, però la teva vellesa no la jutjarà ningú

Què és un jove ximple? És el que no ha matat el pare, i per tant no s'ha alliberat i no ha lluitat per la seva personalitat

extrems que no tenen comparació amb la resta. Voldria dir que són més nets, però com que és una paraula que té una connotació moral prefereixo fer servir la paraula 'nítids', que és com una característica més física. Són dos trossos de la vida on es fan menys trapes i també tot va més a poc a poc.

—Fer-se vell ho veieu com una cosa nítida?

—És l'única edat que no té la jutjarà ningú, ni tu. Quan ets jove pots jutjar la teva adolescència, a la maduresa pots jutjar la joventut, però la teva vellesa no la jutjarà ningú. És l'edat més lliure. Però perquè existeixi aquesta nitidesa necessites entendre tot això.

—I què passa al mig?

—Per mi, només hi ha una paraula que ho pugui explicar i no és ni catalana, perquè la catalana no em serveix. El mig és un *lio*. Ara, un *lio* necessari.

—Un embolic no?

—No, un embolic és tou, amb un embolic pot no passar res. Un *lio* pot ser dramàtic, un embolic mai ho és. Les llengües tenen això, hi ha paraules que funcionen més o menys. No és que ara estigui fent l'apologia de la infància i la plenitud oblidant-me del mig. Un respecte per aquest *lio*. Està molt ben posat. Sense ell no es tenen fills, ni la humanitat funcionaria. Aquest *lio* també conforma que hi hagi molts joves ximpls i molts vells idiotes. Què és un jove ximple? És el que no ha matat el pare, i per tant no s'ha alliberat i no ha lluitat per la seva personalitat. El vell idiota és el que pensa que el millor del món és ser jove i que ha de procurar jugar a tennis tota la vida. No entén tot aquest mecanisme de la història personal.

—I de l'àvia, del pare o la mare... en sabeu més, també?

—A través del llibre jo estimo més la meua mare, que fa anys que és morta.

—Potser és la nostàlgia?

—No. És la tranquil·litat per a poder

respectar aquella persona. Per què no estimar-la encara que sigui tard? Coses com aquesta són les que jo he après.

—Us volia preguntar pel vostre soci.

—El Boixader? Ha estat una relació molt intensa, molt maca....

—Sou un tàndem, no?

—Hem tingut feines paral·leles: tots dos hem estat catedràtics de càlcul a l'Escola d'Arquitectura, tots dos tenim una edat semblant, tots dos hem muntat despatx junts, tots dos hem fet totes les cases que hem fet, tots dos hem portat el despatx sense tancar mai res amb clau. Mai no ens hem vigilat l'un a l'altre. Hem tingut confiança plena i igual. L'únic que ens va separar una mica de la mena de vida que fèiem va ser quan va morir la meua filla, la Joana. Però des d'aleshores cada dimecres dinem junts. No hem deixat de dinar junts mai. Ni de veure'ns.

—Per què us va separar una mica la mort de la Joana?

—A mi, el futur de la Joana, com que era una persona deficient, em tenia molt preocupat. Em preocupava per ella quan jo no hi fos i de sobte això s'inverteix. Ella desapareix abans que jo. I em van passar les ganes de treballar. I treballar què vol dir? Estar amb la gent. I vaig tornar a ser aquell nen solitari, vaig ser un vell solitari. Vaig tornar a empalmar amb el començament i aleshores vaig deixar de treballar.

—En el llibre parau de l'àvia i de la Joana com dues persones diferents de tothom.

—Sí, totes dues eren molt lluny de tot el que socialment es valora i en canvi tenien una potència tremenda. L'àvia és aquell poema del meu últim llibre que es diu *Coratge*. Coratge és aquella persona que amb prou feines sap ni llegir ni escriure i que t'ha donat molt més que molts filòsofs, eh? I la Joana és igual. Una persona que era deficient, deficient mental, que no la podies deixar a casa perquè no en sabia prou, a part dels problemes físics que tenia i, en

Coratge és aquella persona que amb prou feines sap ni llegir ni escriure i que t'ha donat molt més que molts filòsofs

ALBERT SALAMÉ

canvi, va acabar essent refinadíssima. Tenia el nivell mínim per a saber què és estimar. A la seva manera, sabia que l'única defensa que tenia contra un món que no podia ni imaginar era estimar. I llavors estimava tothom. A tothom, tothom, del seu entorn. El dia que arribava una persona nova, la primera cosa que li feia entendre és que ella l'estimava. Perquè veia que això era l'única eina que tenia. Aleshores, això, acostumat a ser un animal humà d'aquells que quan veu algú que és diferent d'ell la primera cosa que fa és desconfiar aviam què et farà, em va fer entrar en un món... en el món de l'amor. Venia amb nosaltres a un concert on anaven cada setmana, de música clàssica, i escoltava una simfonia de Beethoven sense ni immutar-se, ni cansar-se, ni res. Encantada de la vida. També pintava. Aquest quadre és d'ella. Quins misteris al voltant de l'amor, eh?

—Sí... I vós n'heu sabut, d'estimar?

—Jo? Què et diré... Recordo que la meva mare t'estrenyia fort perquè veiessis el que no es pot veure [riu]. I a vegades, jo també faig una mica aquest gest de

premer la mà fort. I dius per què ho fas? Si t'estimes, no cal. Bé, és que potser no m'he explicat bé [riu].

—Heu acostat els lectors a la mort?

—A la vostra mort?

—Sí, a l'amor i a la mort que ens trobem cada dia a la nostra vida.

—Sí, a la vostra, a la vostra mort. I, per tant, acostar-vos al procés aquell de dir: 'Ostres, qui sóc jo?'

—En el llibre parreu de la mort de la Trini, de com es mor la vostra germana. Després es moren les vostres dues filles, no? Són circumstàncies totalment diferents...

—Sí, bé, però són morts que van lligades. És el fracàs inicial.

—Quan expliqueu la mort de la Trini, sembla que ja ho sentíssi així, no? Un nen, però, no pot sentir això, amb aquesta profunditat, no?

—No, no pot. Aquest esbrinament que dius tu, és... no diré que és per a escriure un llibre, no? Però, és clar, quan se't

mor una filla, se't mor una... A mi se m'han mort dues filles, però de manera diferent. Una és la Joana, que abans de morir-se potser va viure una vida... L'arc de la vida, doncs, era més curt el d'ella. Senzillament. Però dins d'aquest arc va tenir temps de fer allò que és fonamental. Però després hi ha l'altra que se'm va morir en una nit, que va ser un episodi terrible. Perquè en una habitació hi ha la mare que li han fet una cesària i després de nou mesos ha d'acabar així? Tu veus a la incubadora la criatura que ja t'han dit que no arribarà a la matinada. Llavors ets passes la nit no creient-ho fins que veus que allò serà així, no? Molt diferent, saps?

—I allà sempre reapareix la Trini.

—Aquella nit amb la Trini hi ha estat sempre present. La mort d'ella és la foscor, la foscúria.

—Sou poeta, però domineu molt bé la prosa perquè en el vostre llibre queda molt ben explicat.

—No ho sé... és text de poeta. Els poetes sabem que tenim poc espai en un poema. I això és un aprenentatge llarguíssim. Has d'explicar el que has d'explicar i prou. Qualsevol cosa que afegeixis en un poema és fatal. Per tant, això ho tens per la mà. Quan escrius prosa, vers o el que sigui, la primera cosa que et planteja és dir: 'Escolta, vols dir què calia, dir això?' Constantment surts amb el 'vols dir què calia?', 'vols dir què cal?' 'Com ho podríem dir més curt?' Saps que dins del poema la potència és també l'austeritat. És com posar els ferros en uns fonaments de formigó. És molt més important que els ferros siguin al seu lloc que no pas posar-hi un munt de ferros més. No serveix de res. Si tu has encertat el que has de fer, les coses són totes lligades.

—Parlem del pare?

—El pare era una persona complexa, sempre més allunyada. En principi, és clar, no és en va que la mare té la criatura dins i el pare s'ho mira. Això en aquells tros de vida, que és el començament, és importantíssim. Hi ha el que és a prop i el que és lluny. Jo no sé si d'això se'n pot dir

ALBERT SALAMÉ

amor perquè és molt animal, és a dir, la intensitat de relació, diguem-ho així, tu la tens amb les persones que físicament has tocat. Tu, qui has tocat? Doncs has tocat la teva parella (o les teves parelles) i els teus fills. No has tocat ningú més. No vas pel carrer tocant la gent, la gent no es toca. Ara, als que es toquen, aquell contacte físic els deixa absolutament enganxats per sempre a aquelles criatures que els has tocat pertot arreu de petits i els has canviat, i elles t'han tocat a tu. A allò, hi estàs lligat i a la teva parella igual. I el que ve darrere ja és a molta distància. No és tan misteriós, tampoc, és com les bestioles. La bestiola no segueix el fill fins al final, com els humans que encara estem pendents de la filla de cinquanta anys. Això no passa amb els animals. No serà una mica fals, això?

—Què voleu dir?

—Bé, que és una història que ens hem inventat supletòria. Què un fill quan co-

Veus a la incubadora la criatura que ja t'han dit que no arribarà a la matinada

*La de la parella
també pot ser una
aventura important
que duri tota la teva
vida*

mença a volar sol se'n va molt més lluny del que tu i ell us penseu. Però vaja, no sé si té gaire interès parlar d'això.

—Sí que en té... però continuem amb el pare. Hi ha coses que us molesten d'ell?

—El pare porta el segell de la pobresa, pobre home, inscrit en el racó més profund, i això més aviat m'inspira més compassió que no rebuig. Crec que els meus pares es van enganyar, no van saber què era emigrar. És a dir, ells que aquí havien estat uns malaurats totals, o sigui que aquí no havien ni pogut mai viure en el lloc on treballaven, de sobte té l'oportunitat d'anar-se'n a un lloc

on el valoren com aquí no l'ha valorat mai ningú.

—...I viure bé.

—I aleshores en aquest lloc [les Canàries] on el valoren i que a més és un lloc preciós, que té moltes meravelles, es tanquen en banda i diuen: 'L'important és la Mare de Déu de Montserrat.' Es blinden contra l'estranyesa en lloc d'obrir-se i dir: 'Anem a veure què té de bo aquesta estranyesa.' Doncs no, es blinden. I aleshores, el que hi ha allà és tot... El paisatge no poden dir que no és meravellós. I sobretot en aquell moment. En aquell moment les Canàries era un lloc tremend.

—La vostra família a les Canàries té unes condicions que mai no havia tingut, però no les aprofita...

—No l'havien tingut, mai. I els burros, en lloc de mantenir aquell pisàs de la plaça de Príncep que es veu Gran Canària al fons... Jo no he viscut mai en un pis com aquell. I se'n van allà i diuen 'no', se'n van a Gran Canària. Es foten en una casa al voltant d'aquelles de les cabres i diuen: 'Escolta, aquí s'han de fer el màxim de calés i tan de pressa com sigui possible perquè hem d'anar a la pàtria.' La pàtria. Ja t'ho regalo, el que troben aquí. I allà, per primera vegada el meu pare, que no era mal arquitecte, per primera vegada fa bona arquitectura i li ho reconeixen. I verge santa! Llavors dius: 'Què has de fer? Com la pobra àvia, que et diu que li diguis cap a on és Montserrat per posar-se a resar de cara a Montserrat i dius: verge santa! Com es poden fer aquests errors? Va ser molt complicat tot aquest tema. Els temes de les pàtries són molt, molt complicats, molt. Vol dir que cadascú, a través d'això, treu moltes coses que no tenen res a veure amb el que diu que té a veure. Són altres coses que surten [riu].

—I de la Mariona, què me'n podeu dir?

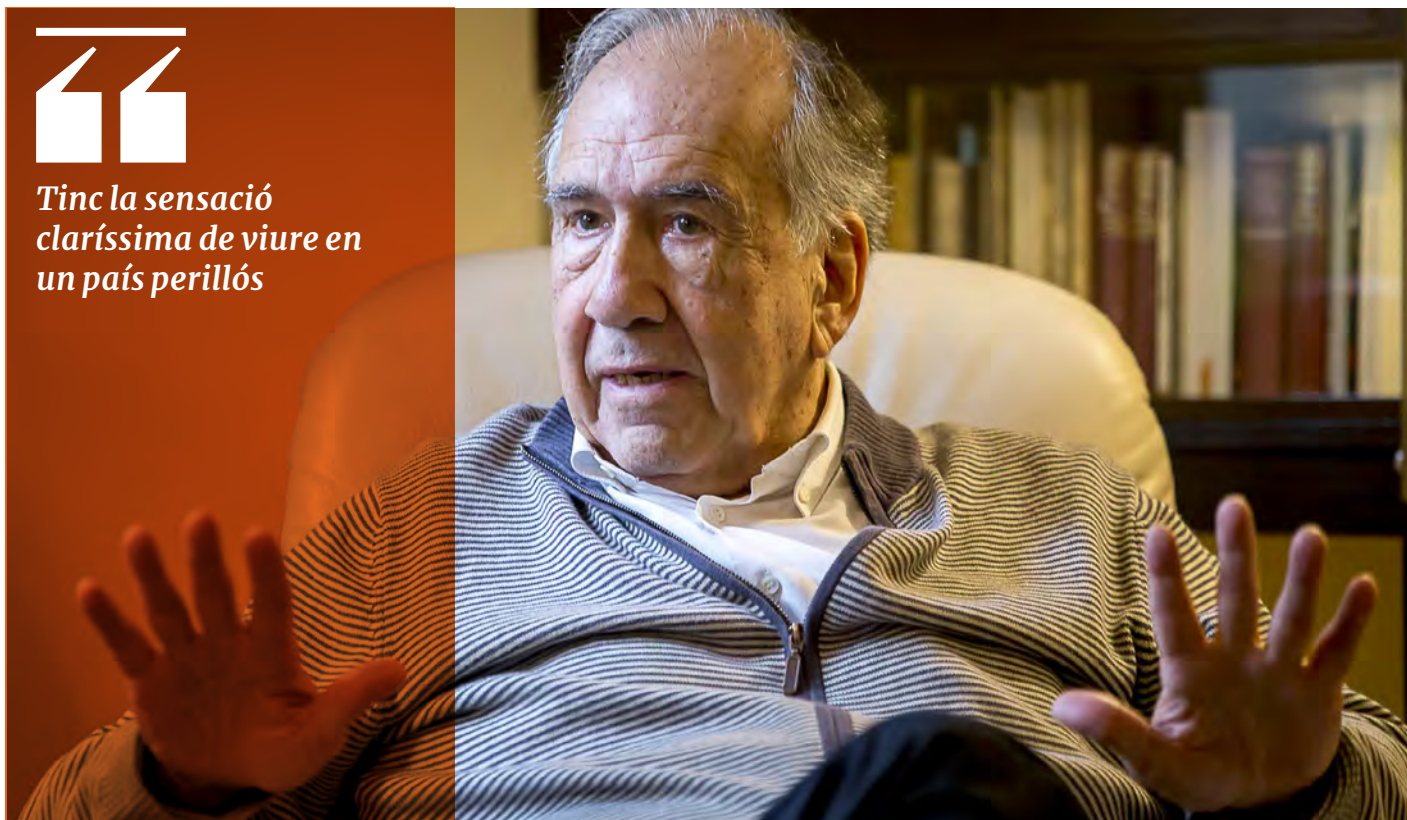
—De la Mariona? Home, fa cinquanta-cinc anys que estem junts [riu]. És una meravella! És que és important, també, això, eh? Home, és una altra aventura. És com la de la poesia, que dura tota la

*Tinc la sensació
claríssima de viure en
un país perillós*

ALBERT SALAMÉ

teva vida. La de la parella també pot ser una aventura important que duri tota la teva vida. Com tu saps, les persones canviem constantment. No ets el mateix a quaranta anys que a trenta i després als cinquanta ja ets un altre. I que una persona al teu costat o tu al costat d'ella aneu canviant i a cada canvi d'aquests us torneu a entendre i torneu a ajuntar-vos és una aventura maca. I que, a més, en l'última edat aquesta de la senectut que no t'hagis de preocupar a fons d'aquest tema, sinó que simplement en gaudeixis. Valia la pena, crec que sí, valia la pena...

—**Abans parlàveu de pàtria, en el pregó de la Mercè que vàreu fer l'any 2010, vàreu parlar d'independència.**

—Va tenir molt d'impacte. Recordo que es van enfadar molt els Fernández, com es diuen?

—**Els Fernández Díaz.**

—Els Fernández Díaz es van enfadar molt, molt. Els vaig haver de recordar que ells m'havien convidat a mi a fer de

pregoner i que, per tant, em devien respecte mentre fos allà, que era casa seva on m'havien convidat. Per tant, que no m'insultessin fins que no hagués sortit

—**Vàreu meditar molt fer aquell pregó?**

—No gaire, no. Pensa una cosa, jo he estat sempre una persona solitària, però lliure. M'he guanyat sempre la vida sense necessitat que m'ajudessin. Tinc la sensació claríssima de viure en un país perillós, això sí. I que si ara no és perillós és gràcies a Europa. Però el dia que ens fallés Europa, jo ja no, seré massa vell... Però si hagués estat més jove, o als meus fills o néts, els diria: 'El dia que falli Europa foteu el camp immediatament d'aquest país perquè és un país perillós.'

—**Dieu això de 'Jo he perdut la guerra'.**

—No és igual els que hem perdut la guerra que els que l'han guanyada, evidentment.

—**Encara som al mateix lloc.**

—Sí, però ja hi érem quan hi va haver la

presa de Granada, eh? A aquest país des del segle XV no li ha passat res des del punt de vista d'això de què parlem, no li ha passat res. França va fer la Revolució Francesa, els anglesos van tallar el coll a un rei i van haver de començar amb un parlament des de zero. Nosaltres, no. L'únic canvi important que hi ha hagut en aquesta península Ibèrica a partir del segle XV va ser que els Àustries van ser substituïts pels Borbons. Ja em diràs. Això és el màxim canvi. No s'ha agafat mai una administració de justícia i s'ha tret fora per posar-ne una de nova perquè allò era una olla. Això ho van fer els francesos a la Revolució Francesa i ho van fer els anglesos. Nosaltres no ho hem fet mai, això, sempre hem anat posant capes. Aquí mateix quan van fer la Generalitat ningú no va fer plegar ni un funcionari. Vam posar-hi els nostres. Tarradellas va posar els seus, Pujol va posar els seus i anar augmentant el gruix. I, és clar, aleshores no hi ha qui els reformi, aquells gruixos. Són irreformables. Farem una nova legislació. Una

nova legislació? Però si sempre ha estat una legislació damunt de l'altra. Per això els advocats són els reis del mambo. I per això el pocavergonya més important pot sortir lliure perfectament. El gruix ajuda a la confusió. Bé, però això és un altre tema.

—I ara com ho veieu això?

—Deixem-ho estar, que ja en tinc prou amb la televisió. Saps què passa, Assumpció? Jo tinc vuitanta anys i per molt bé que estigui, doncs en tinc vuitanta. I, per tant, hi ha coses que ja no tinc ganes de parlar-ne. Igual que quan es va morir la Joana vaig dir prou, ja no tinc més ganes d'anar a una obra a discutir amb l'administració o amb l'amo si tinc raó jo o té raó ell. De la mateixa manera, ara, a vuitanta anys ets en l'últim tram, aquest més nítid, i certes coses ja no t'interessa de fer-les, respectant el que faci tothom, naturalment. Però també m'agrada que em respectin que jo ja no tinc ganes de fer-les. He perdut l'interès pels detalls, continuo amb l'interès per les coses fo-

namentals, però pels detalls no. Crec que tinc el dret de dir 'Ara ja no m'interessen'. I, és clar, la meua història abona aquesta situació. I continuo essent el mateix nano, aquell nano solitari. I m'hi trobo bé. I, a més, ara puc ser-ho sense por.

—La soledat fa por a molta gent.

—Això és una malformació. Sí, sí, és claríssim...

—La soledat també pot ser un tresor?

—Pot ser-ho; sí, senyor, pot ser-ho. Som un animal que necessita tres coses. Necessita moure's físicament perquè si s'està quiet es mor. Necessita fer anar el pensament perquè si no el fa anar anul·la la seva principal eina de supervivència i, per tant, ha de pensar. I tercer, i més complicat, ha de viure en comunitat i ha de parlar amb els altres éssers humans, per molt que li toqui la pera fer-ho, perquè si no ho fa, també es morirà. O sigui, ens assemblem més a les abelles i a les formigues que no als llops. Has de tenir una relació social.

—Què vol dir una relació social?

—Crist ho va deixar molt clar: estimem-vos els uns als altres. Això és el que no fan els llops o ho fan d'una manera inconscient, sense elaborar. I llavors cada persona es pregunta: 'I com els estimo jo, els altres?' Perquè estimar aquests que toques, que has tocat despullats, que són la parella i els fills, és molt fàcil. És l'estimació de la bestiola. Fins i tot pots dubtar de si és veritable estimació i veritable amor. Ara, a la persona que no pertany diguem a aquesta intimitat, com l'estimes? A mi em va costar molt veure que la poesia era la meua eina. Que jo podia fer-li un poema a algú que no conec i que aquest que no conec fes una llagrimeta i es reconegués i fos més feliç. Cony, això vol dir estimar-la, no? M'ha costat molt de veure que aquest era l'únic camí que jo tenia. No és anar-me'n a fer hores extra a no sé quina cosa de l'ajuntament. El meu camí era aquest. Per tant, tu has de trobar el camí aquest d'estimar-te els altres perquè si no ho pots fer, ho

“
Ens assemblem més
a les abelles i a les
formigues que no als
llops

pagaràs amb la pell. Com pagaràs amb la pell si no penses, o pagaràs amb la pell si no... És fonamental perquè si no, no pots viure. Dius: 'No, és que jo sóc un solitari.' Sí, sí, ets un solitari, però has d'anar a la piscina a nedar per moure't i després has de parlar amb algú o fer alguna cosa a la gent, que l'ajudi. Si no estàs perdut... M'he tornat un plom i ara no sé per què t'ho he dit, tot això.

—Per la soledat.

—Això, per la soledat, però no oblidis que soledat no vol dir que hagis d'anar sense pantalons. T'has de comprar pantalons per molt solitari que siguis.

—Dieu que fer poesia no és cap ofici.

—La poesia no és cap ofici. I és que un ofici et dóna tranquil·litat perquè saps que com més temps el facis, si vas de bona fe, més bo seràs. Un sabater després de deu anys de fer de sabates és més bon sabater, i el metge és més bon metge i l'arquitecte és més bon arquitecte. Això és l'ofici i dóna aquesta pau.

—Un poeta també troba aquesta pau, no?

—No, no, no! Un poeta pot ser un patata d'entrada i pot ser encara més patata al cap de deu anys. L'art no dóna aquesta tranquil·litat, aquesta seguretat... Per això no és cap ofici. L'activitat artística no et dóna mai seguretat.

—Sou un poeta reconegut i popular, potser dels més llegits, però també criticat pel propi gremi. Us afecta la crítica dels altres poetes?

—Gens, zero. Mira, a la base de tot, hi ha una cosa molt senzilla. Fer un poema és buscar-te això que no trobes i quan ho trobes posar-ho en paraules i enviar-ho a algú que el pugui fer plorar amb aquelles quatre paraules sense conèixer-te de res. Bé, això és complicadíssim. O sigui, que algú digui com s'ha de fer això, si s'ha de fer des de ciències, des de lletres, pensant en la vida, sense pensar en la vida... si ha de ser poesia del silenci, si ha de ser poesia social, si... Que algú intenti dir com s'ha de fer això, quan

això es fa com pot... [riu] Un poema es fa com pots, com un pot, no com vols fer-lo. Com vols que jo digui a ningú com s'ha de fer un bon poema? Fes-lo com puguis perquè tot ho hauràs de buscar dins teu. Per tant, espavila't! Ara, jo no criticaré una persona perquè fa els poemes d'una determinada manera. L'única cosa que m'interessa és el resultat. El que tinc aquí a mà són els bons poemes. I aleshores em pot interessar potser com aquell poeta ha fet un bon poema. Ara, els dolents, no, eh?

—Quan escriu sempre veieu l'altre?

—Sempre, és clar que sí! Què hi ha a l'altre cantó? Al llarg de la meua vida he tingut molts companys que diuen: 'No, no, és que jo escric per a mi mateix, no m'interessen els altres, no, no.' I jo sempre dic tot el contrari. Escriure per a mi mateix? Amb tota la quantitat de poetes que hi ha boníssims, tu creus que jo he d'escriure per a mi mateix? No cal. Si tinc tot Thomas Hardy, si tinc tot Espriu, si tinc tot Martí i Pol, si tinc tot això... he de prendre'm la feinada d'escriure per a mi? Però si sóc l'únic que no em lleigeixo. A mi no se m'acudiria mai de llegir-me. Es diuen molts disbarats. El seny, el sentit comú, falta sempre a tot arreu. Poesia inclosa. A tot arreu. Sempre les besties aquestes de la falta de sentit comú entrebanquen l'avenç de les persones. És perillosíssima, la falta de sentit comú.

—Doncs em sembla que cada vegada n'hi ha menys, eh?, de sentit comú... Jo no sé si és una percepció meua...

—Evident. I cada vegada hi ha més poesia del silenci potser, no? [Riu.] Cada vegada els poetes escriuen per a si mateixos. No sé on anem. No m'interessa gaire aquest món, no? Jo estic molt content que, que sé jo, que el senyor Vinyoli escrivís per a mi [riu] i no escrigués per a ell. N'estic encantat! I si el senyor Vinyoli i cent més van escriure per a mi, per què he d'escriure jo per a mi, no? Jo he d'escriure per als altres, si de cas. He de donar tant com pugui per agrair tot això altre que m'han fet a mi també i l'agraïment no és escriure per a mi [riu]. ■

Has de trobar el camí aquest d'estimar-te els altres perquè si no ho pots fer, ho pagaràs amb la pell

És perillosíssima, la falta de sentit comú

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Gastronomia Jornades Gastronòmiques de la Clementina

Art i museus Blai Bonet i Toni Catany

Festivals Secret Vida a Vilanova i la Geltrú

8-9/12/2018 > VilaWeb { Paper

*El tenora Jordi Molina presenta el seu disc més
reivindicatiu a Torroella de Montgrí*

MÚSICA EN GROC CONTRA LA REPRESSIÓ

Al disseny del disc hi predomina el color groc.

ELISABET BATALLER – ZABET PHOTO

MÚSICA EN GROC CONTRA LA REPRESSIÓ

Àlbums El tenora Jordi Molina presenta el seu disc més reivindicatiu a Torroella de Montgrí

PAU BENAVENT

El prestigiós intèrpret de tenora i compositor de Blanes Jordi Molina presenta el segon disc personal, *Retrat en groc*, per deixar constància del seu moment professional i de la situació política i social actual. És un al·legat sonor que denuncia la repressió i reivindica la llibertat d'expressió en nou peces, instrumentals i vocals, de títols suggeridors, com ara *Arcàdia* o *No demano gran cosa*.

Molina diu: 'Fer un disc i no fer referència a la història que vivim no em semblava adequat. Anem arribant a uns límits de repressió increïbles i inimagi-

nables. Volia manifestar-m'hi clarament en contra perquè crec que els artistes, en aquests moments, si pensem d'una manera determinada, hem d'ajudar-hi i definir-nos públicament. He cregut que era el meu deure.'

Al disseny del disc hi predomina el color groc. Tot el treball va dedicat a Carme Forcadell, Anna Gabriel, Clara Ponsatí, Marta Rovira, Meritxell Serret, Toni Comín, Jordi Cuixart, Joaquim Forn, Oriol Junqueras, Carles Puigdemont, Raül Romeva, Josep Rull, Jordi Sánchez, Jordi Turull i, molt especialment, als consellers Dolors Bassa i Lluís Puig, amics seus.

Inclou peces de nova creació i arranjaments de *Jota llevantina*, de Miquela

Lladó, i de les tradicionals *El comte Arnau* i *La cançó del lladre*. Consolida un septet de luxe amb músics provinents d'àmbits diferents, com ara el músic de jazz Joan Díaz, el multiinstrumentista d'arrel Juan Aguiar i el percussionista Marc Vila. Alhora, compta amb la col·laboració del cantant Carles Dénia i del saxofonista de jazz Ramon Cardo.

Explorar els límits de la tradició

Retrat en groc és un pas més en la difusió de la tenora com a instrument capaç d'encapçalar formacions musicals diverses. Segueix la mena de fusió personal que Jordi Molina va estrenar en el seu primer disc com a solista i compositor, *Matèria del temps*. La tradició s'hi fa

El septet presentarà el disc el divendres 7 de desembre a l'Espai Ter de Torroella de Montgrí. ELISABET BATALLER – ZABET PHOTO.

present amb el so dels instruments de percussió i el de la tenora, com també amb alguns ritmes i gèneres musicals, però hi sonen amb harmonies i melodies de jazz, o amb aires de samba i de balada, per exemple. Tot plegat confereix una sonoritat singular en què la melodia pren el protagonisme amb l'instrument més emblemàtic de la cobla.

Jordi Molina diu: 'El resultat musical no és una cosa volguda. Suposo que quan escrius música reflecteixes allò que ets, les teves influències. I jo vinc de la música clàssica, de la tenora, de la cobla; m'he mogut en la música tradicional i m'ha agradat el jazz. Doncs tot això hi és present. Els discos personals, a més de voler escriure una història, mostren què et surt de dins. I a mi em surt això.'

En el curs de la seua trajectòria, Molina ha dut la tenora a terrenys musicals on no havia arribat: és pioner a l'hora de fusionar-la en formacions musicals diverses i d'investigar-ne les possibilitats tímbriques. A més de ser solista de cobses i cofundador de la Cobla de Cambra de Catalunya i de la Cobla Simfònica Catalana, ha tocat amb la Companyia Elèc-

trica Dharma, amb Marina Rossell, en orquestres simfòniques diverses, grups de cambra, d'improvisació, de jazz, etc.

'Quan vaig començar tota aquesta història de posar la tenora a llocs diversos, l'any 1999 –explica–, hi havia com un punt reivindicatiu, en tot allò. Ara és com si ja s'hagués traspassat la línia i ja no hi penso, simplement és el meu instrument. Jo m'hi expresso de manera normal i natural i miro de tocar-lo tan ben tocat com sigui possible. Com qui toca el saxo.'

Jordi Molina ha ajudat a fer de la tenora una ambaixadora cultural. Ha tocat en actes institucionals diversos, com en la presa de possessió dels consellers actuals, on va interpretar l'últim tema del disc, el ball de l'Àliga de la Patum. A més, l'ha dut arreu del món i, de retruc, hi ha dut la cultura catalana.

Molina explica: 'Tocar la tenora implica un seguit de coses que van més enllà de ser instrumentista. Quan he anat a fora, a tocar amb músics estrangers, sempre he explicat què és l'instrument; el segon pas és explicar què és el país i qui som nosaltres, quina és la nostra cultura. I això és una cosa totalment

identitària que porta l'instrument. Això és claríssim, seria un error negar-ho, i m'agrada que sigui així. Abans era clarinetista i saxofonista, però vaig triar la tenora per moltes coses, com ara mirar d'ajudar a la causa i fer passes endavant.'

La presentació del disc

El septet presentarà el disc el divendres 7 de desembre a l'Espai Ter de Torroella de Montgrí, al Baix Empordà. Hi haurà sorpreses: comptaran amb la col·laboració especial del grup vocal In Crescendo, que estrenaran una versió per a tenora i veus de *País petit*, de Lluís Llach; quaranta-cinc intèrprets de la Jove Orquestra Catalana d'Instruments Tradicionals interpretaran el tema 'Matèria del temps' i Guillem Balaz farà cançó improvisada; també hi participaran el grup De Calaix, els Berros de la Cort i molts més. Per acabar, hi haurà un acte i la interpretació d'una peça musical dedicats a Dolors Bassa i Lluís Puig.

Jordi Molina acaba dient: 'Volia que la presentació fos una festa commemorativa, a casa. I que el disc subratllés la situació personal i social que m'envolta en aquests moments.'

No se sabrà el nom dels grups ni dels músics participants fins que no pugin a l'escenari. VF

NEIX EL **SECRET VIDA**, EL GERMÀ HIVERNAL, PETIT I MISTERIÓS DEL **FESTIVAL VIDA**

Festivals El cartell del festival és sorpresa i no se'n sabran els noms fins que els músics no pugin a l'escenari

REDACCIÓ

El Vida és un dels festivals d'estiu de format mitjà més reputats del país. Cada mes de juliol porta fins a Vilanova i la Geltrú (Garraf) alguns dels músics internacionals més destacats i els combina amb alguns dels grups locals més coneguts. També és famós per l'entorn on es fa, l'exterior de la finca la Masia d'en Cabanyes. Amb aquestes referències no és d'estranyar que s'afegeixi a la tendència dels festivals d'estiu de fer-ne una versió reduïda fora de temporada. Però el Vida ha anat

un pas més enllà i aquest cap de setmana organitzaran el Secret Vida, caracteritzat per un cartell totalment sorpresa.

Tal com els mateixos organitzadors diuen, no se sabrà el nom dels grups ni dels músics participants fins que no pugin a l'escenari. Per això hi ha tan poca informació sobre el nou festival: serà divendres i dissabte al vespre de les 17.30 i les 05.00 de la matinada. També se sap que, a diferència del germà gran, el festival d'hivern serà a la finca Mas Solers de Sant Pere de Ribes i tindrà un format interior. Per això l'aforament és limitat a 1500 assistents i a hores d'ara ja s'han venut pràcticament tots els abonaments. **U**

També hi ha quatre fotografies polaroid transportades sobres seda que, a més d'inèdites, també són peces úniques. MC

'SOMNIANT DÉUS': QUAN BLAI BONET I TONI CATANY VAN COMBINAR LITERATURA I FOTOGRAFIA

Exposicions L'exposició en desglossa l'aproximació artística al nu masculí, la sexualitat, la identitat i el diseg

REDACCIÓ

L'any 1993 el fotògraf Toni Catany i el poeta Blai Bonet van crear junts el llibre *Somniar Déus*, que partia de l'atracció que tots dos artistes sentien pel nu masculí per parlar de la sexualitat, la identitat i el diseg. El treball d'aquest llibre és el punt de partida de l'exposició 'Somniant Déus. Blai Bonet, Toni Catany', que fa un exercici molt interessant de relacionar fotografia i poesia. S'acaba d'inaugurar al Centre de

Cultura Sa Nostra de Palma, on es podrà veure fins al primer de febrer.

La mostra vol demostrar que la col·laboració entre els dos artistes, que es coneixien de la dècada de 1960, no es va limitar al llibre sinó que va tenir molt més recorregut. De fet, tots dos compartien la fascinació per la paraula, l'art i la pintura i per això l'exposició combina la fotografia i la literatura. És formada de més de 125 imatges de Catany, 40 de les quals són inèdites. També hi ha quatre fotografies polaroid transportades sobres seda que, a més d'inèdites, també són peces úniques.

Els impulsors de la mostra són el Departament de Cultura, Patrimoni i Esports balear conjuntament amb la Fundació Mallorca Literària i la Fundació Toni Catany. La mostra s'estructura al voltant de quatre eixos temàtics: el primer se centra en els primers nus que va retratar el fotògraf, el segon és una selecció dels nus que apareixen al llibre i el tercer parla de la nuesa individual del cos. Finalment, el darrer hi introdueix el color i el reconeixement final del rostre d'alguns dels déus. ■

L'IVAM S'ENDINSA EN LES LLUMS I LES OMBRES DE LES CIUTATS MEDITERRÀNIES

Exposicions La mostra 'Habitar el Mediterrani' confronta obres arqueològiques i contemporànies

Diu el director de l'IVAM, José Miguel G. Cortés, que aquestes peces construeixen un ventall enorme de segles i èpoques. E.P.

REDACCIÓ

L'Institut Valencià d'Art Modern recull més de 150 obres arqueològiques i contemporànies a la mostra 'Habitar el Mediterrani'. Van del segle II aC fins a l'actualitat i reflecteixen les llums i ombres de les ciutats i formes de vida banyades per la Mediterrània.

Tot plegat és un diàleg entre cultures, espais i temps que van de Palestina a la península Ibèrica i del videoart a les terracotes hel·lenístiques.

Diu el director de l'IVAM, José Miguel G. Cortés, que aquestes peces construeixen un ventall enorme de segles i èpoques en què el fet contemporani es nodreix del clàssic. El conjunt estableix un diàleg entre cultures, espècies i temps

pretèrits i actuals que vol fer reflexionar sobre les ciutats i les formes de vida als països de la conca mediterrània. Sota aquesta premissa, la mostra és concebuda com un recorregut per una ciutat amb els seus carrers i places, amb elements constructius que al·ludeixen a una ciutat en permanent construcció, que es fa i desfà.

L'exposició es divideix en vuit apartats i hi conviuen maquetes de cases egípcies i terracotes hel·lenístiques amb fotografies d'assentaments jueus il·legals a Palestina i imatges de les places d'Alep on s'han fet execucions públiques. Durant el recorregut també es contraposa l'art clàssic amb el contemporani: una maqueta mesopotàmica d'una casa, que es remunta a l'any 1400 abans de Crist, s'enfronta als dibuixos de projectes arquitectònics d'Alger de Le Corbusier.

Una extensa instal·lació del libanès Rayyane Tabet presideix una de les sales. S'hi reproduceix, amb 34.000 peces d'un clàssic joc de construcció infantil, la ciutat de Bagdad. Una altra peça, d'Anila Rubiku, representa els búnquers que va fer construir el dictador d'Albània, Enver Halil Hoxha. L'exposició conclou amb una fotografia de l'artista Khaled Jarrar que mostra el mur que separa Israel de Palestina. D'una esquerra, sorgeix una branca nevada que apunta cap amunt i s'obre pas. ■

Hi participen una desena de restaurants, que ofereixen menús protagonitzats per aquest cítric. vw

TOTES LES POSSIBILITATS DE LA CLEMENTINA A LES JORNADES GASTRONÒMIQUES DE LA CLEMENTINA D'ALCANAR

Fires Deu restaurants del municipi ofereixen menús protagonitzats per aquest cítric, que a les Terres de l'Ebre té Indicació Geogràfica Protegida

REDACCIÓ

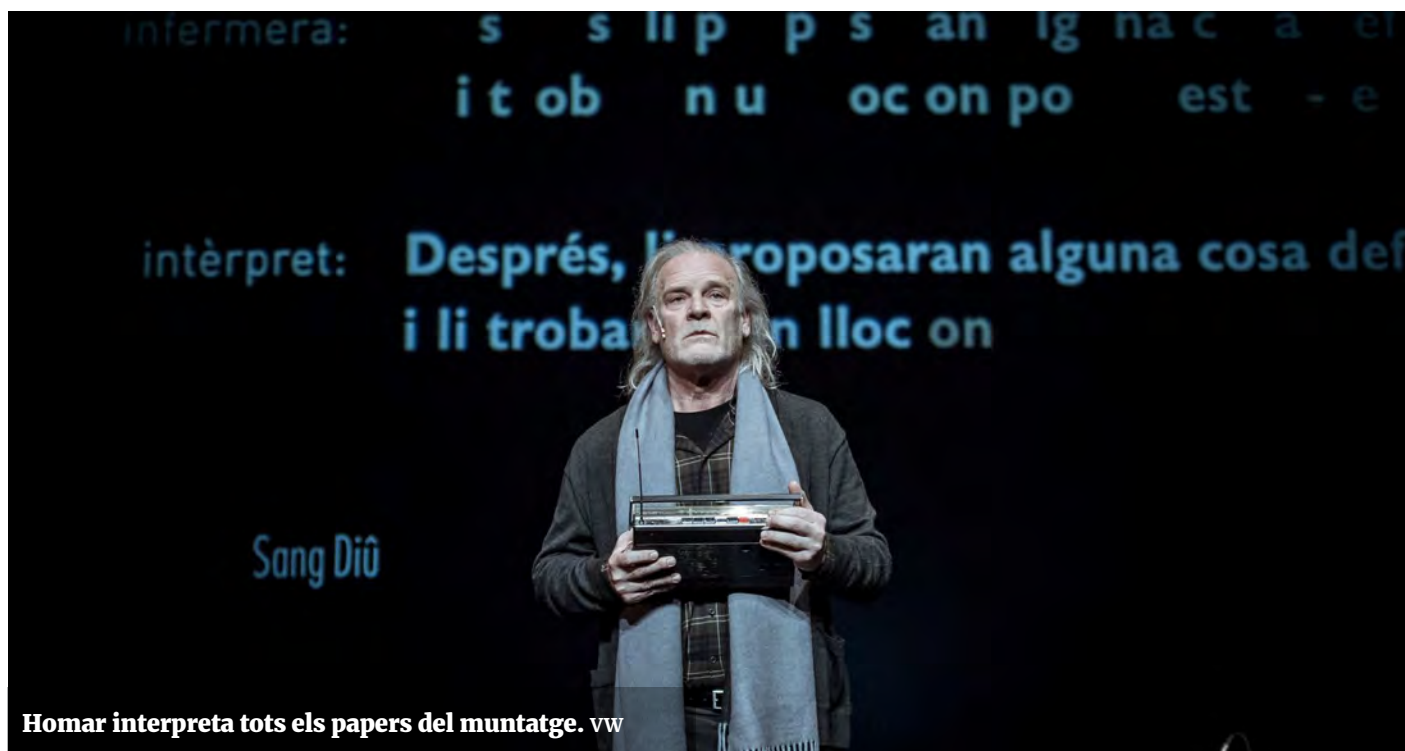
Alcanar, un dels principals municipis productors de clementina a les Terres de l'Ebre, acaba d'engegar les Jornades Gastronòmiques de la Clementina. Hi participen una desena de restaurants, que ofereixen menús protagonitzats per aquest cítric que forma part de la Indicació Geogràfica Protegida de les Terres de l'Ebre. Rere la iniciativa hi ha el Col·lectiu Gastronòmic d'Alcanar i les Cases, que difon les pos-

sibilitats gastronòmiques dels productes autòctons de la zona. A més, la majoria de receptes porten el segell de la Fundació Alícia.

Entre els menús, que es podran degustar fins al 23 de desembre, destaca la voluntat de reinventar la cuina tradicional del delta amb maridatges amb la clementina. Això fa que les propostes més tradicionals, com ara mousse, gelat, confitura o mil·lufles amb clementina confitada, es combinin amb propostes més agosarades. Per exemple: emprar clementina per escabetxar plats de peix, amanir carpaccios,

mariscs i crustacis o aromatitzar salses com ara allioli i vinagretes.

De fet, l'objectiu és difondre la versatilitat de la clementina local de totes les maneres possibles: de fer d'acompanyament en un magret d'ànec a endolcir un ceviche. A més, la majoria de menús combinen la clementina amb altres productes de les Terres de l'Ebre com ara peix, marisc, crustacis, mol·luscs i arròs. També n'hi ha molts que empen productes de temporada, com ara carxofes o la galera, un crustaci que només es pot menjar al delta de l'Ebre durant l'hivern. **U**

LLUÍS HOMAR RELATA EL DRAMA DELS REFUGIATS A 'LA NÉTA DEL SENYOR LINH'

Teatre Guy Cassiers dirigeix l'actor en aquest monòleg basat en la novel·la homònima de Philippe Claudel

REDACCIÓ

Versió teatral de la famosa novel·la de Philippe Claudel, amb més de dos-cents mil exemplars venuts i publicada en onze idiomes, *La néta del senyor Linh* s'estrenarà aquest cap de setmana al Teatre El Canal en el festival Temporada Alta. I del 13 al 30 de desembre arribarà al teatre Lliure de Montjuïc. Lluís Homar, dirigit pel belga Guy Cassiers, protagonitza aquesta adaptació en forma de monòleg d'una faula sobre l'exili, la soledat i la recerca d'identitat.

La néta del senyor Linh narra la història d'un refugiat que arriba a Europa amb la seva néta de pocs mesos i de les dificultats per a sobreviure, però també de l'amistat amb un home, el senyor Bark. Sol sobre l'escenari, Homar interpreta tots els papers del muntatge (el narrador, el senyor Linh i el senyor Bark) i juga amb tots els recursos escènics: acció dramàtica, paraules, imatges, música, so, projeccions etc. Porta a escena una història sobre la solitud i l'anhel de comunicar-se amb els altres. És un espectacle sobre la força de la imaginació i la representació, amb un color i una atmosfera únics.

Amb el muntatge, Cassiers continua abordant diverses temàtiques europees. Després d'haver treballat temes com el colonialisme, l'ascens del nazisme i la Xoà, ara el director belga se centra en els refugiats, un dels grans desafiaments a què s'enfronta Europa actualment. Per això per al director *La néta del senyor Linh* és un projecte europeu. De fet, l'obra estrenada recentment al teatre Toneelhuis d'Amberes enllaça diverses col·laboracions per fer-la arribar arreu. Ja s'ha estrenat també en francès, ara en català i aviat també en anglès i italià, adaptant-se allà on va a la personalitat i cultura de l'actor que assumeix el text.

'Suspiria', un aquelarre de bruixes i de sang, arriba als cinemes aquest cap de setmana sota la direcció de Luca Guadagnino. IMDB

L'AQUELLARRE DE BRUIXES 'SUSPIRIA' I EL FILM D'ÀNIMACIÓ 'EN RALPH DESTRUEIX INTERNET'

Suspiria, un aquelarre de bruixes i de sang, arriba als cinemes aquest cap de setmana sota la direcció de Luca Guadagnino, responsable de l'acclamada cinta *Call me by your name*. Guadagnino ha adaptat el clàssic de Dario Argento de 1977 amb Dakota Johnson i Tilda Swinton com a protagonistes. La cinta va inaugurar el Festival de Cinema de Sitges 2018. Aquesta setmana, també s'estrenen dos films d'animació doblats al català: *En Ralph destrueix internet* i *Ernest & Celestine, contes d'hivern*.

Suspiria

Direcció: Luca Guadagnino. Intèrprets: Dakota Johnson, Tilda Swinton, Mia Goth. Gènere: Terror.

Susie Bannion és una jove ballarina que arriba Berlín per estudiar a la prestigiosa acadèmia de dansa Markos Tanz Company, dirigida per Madame Blanc. Però només d'arribar comencen a passar coses estranyes: una ballarina és assassinada i descobrirà que l'acadèmia guarda un secret sinistre.

En Ralph destrueix internet*Ralph Breaks the Internet: Wreck-It Ralph 2*

Direcció: Phil Johnston, Rich Moore.
Gènere: Animació.

En Ralph, juntament amb la seva amiga Vanellope von Schweetz, s'endinsa en el món inexplorat i emocionant d'internet. Veurem si sobreviu a la xarxa en la recerca d'una peça de recanvi que salvi Sugar Rush, el joc on tots dos es van conèixer. En català.

Ernest & Celestine, contes d'hivern
Ernest et Célestine en hiver

Direcció: Roger Cheng. Gènere: Animació.

L'Ernest és un os enorme amb esperit d'artista i cor generós. Viu amb la Celestine, una rateta òrfena que fa temps va acollir a casa seva. Junts viuran tota mena d'aventures mentre es preparen per a l'arribada de l'hivern. En català.

Ben is back*El regreso de Ben*

Direcció: Peter Hedges. Intèrprets: Julia Roberts, Kathryn Newton, Courtney B. Vance; Lucas Hedges, Tim Guinee, Teddy Cañez. Gènere: Drama.

Ben Burns és un noi de 19 anys amb un problema d'addicció a les drogues i que torna a casa la vigília de Nadal. Durant vint-i-quatre hores, la seva mare ho farà tot per evitar que ell i la família s'ensorrin.

És la història de quatre personatges a qui encarreguen de representar el paper de Crist i els apòstols al misteri que cada set anys celebren al poble per Pasqua

Maria Bohigas

‘EL CRIST DE NOU CRUCIFICAT’ DE NIKOS KAZANTZAKIS

Club Editor publica una nova edició de la versió catalana de Joan Sales revisada pel traductor Pau Sabaté

REDACCIÓ

Club Editor ha publicat la desena edició de *El Crist de nou crucificat* de Nikos Kazantzakis. Va ser traduït per primera vegada al català per Joan Sales i publicat el 1959. Coincidint amb el 35è aniversari de la mort de Sales, Club Editor ofereix aquesta nova edició, revisada per Pau Sabaté, traductor del grec. Tot i que no ha hagut de tocar la major part de la versió de Joan Sales, sí que hi ha incorporat tres escenes que havia eliminat. Fins ara a Catalunya n'han venut 20.000 exemplars.

L'editora Maria Bohigas, néta de Joan Sales, ha explicat que aquesta és la història de quatre personatges a qui encarreguen de representar el paper de Crist i els apòstols al misteri que cada set anys celebren al poble per Pasqua. Els avisen que mentre preparin l'obra

hauran de tenir una actitud exemplar, com els personatges que encarnen. I durant aquest procés arriba un grup de refugiats d'una altra vila. Els quatre, irreductibles en la seva actitud exemplar, esdevenen els defensors dels refugiats contra el poble, que se'ls vol treure del damunt. 'És una novel·la que ve a dir que l'església és un instrument de poder i que el cristianisme és la veritable revolució', comenta l'editora. 'El llibre ha deixat un rastre molt fort en el lector en català, perquè, encara que sigui una traducció, fa de fonament de la reconstrucció d'una literatura catalana moderna sota el franquisme.'

El traductor, Pau Sabaté, ha destacat que un dels grans temes de Kazantzakis és la construcció de la nació i de la humanitat. Estrictament quant a *El Crist de*

nou crucificat, en destaca la relació entre dominadors i dominats.

Llegiu-ne **un fragment**.

Aquesta novel·la és la més llegida de l'escriptor grec, al costat de la seva altra obra *Alexis Zorbàs*, que Michael Cacoyannis va portar al cinema, (se'n va dir *Zorba el grec*), protagonitzada per Anthony Quinn. Una altra novel·la de Kazantzakis, *L'última temptació de Crist*, també va arribar als cinemes el 1988 amb la versió de Martin Scorsese. Precisament Pau Sabaté en signa la **versió catalana, editada per Adesiara** el novembre de l'any passat.

El 13 de desembre, a l'església de Santa Anna de Barcelona, a les 19.00, podreu assistir a l'acte 'Una conversa sobre *El Crist de nou crucificat* amb Míriam Díez, Anna Punsoda, Ruben Wagensberg i Martí Sales'.

CANELONS D'ESPINACS, FORMATGE DE CABRA, PINYONS I TÒFONA

Un nou lliurament de receptes encarades a les festes de Nadal

Ingredients

(per a 4 persones)

- 12 plaques de caneló
- 2 manats d'espínacs
- 250 g formatge de cabra en corró
- una ceba grossa
- 50 g de pinyons
- 20 g farina
- 250 g de llet
- 30 g de mantega
- 50 g de formatge parmesà ratllat
- sal i pebre
- una mica de salsa de tomàquet
- una mica de tòfona

Per a fer la beixamel:

- 40 g de farina
- 500 g de llet
- 50 g de mantega
- sal, pebre i nou moscada

NEUS CUSCÓ

Bullim els espínacs set minuts i els escorrem. Els reservem.

Posem oli a la paella i sofregim els pinyons i els reservem també.

En la mateixa paella, sofregim la ceba picada. Hi afegim els espínacs i el formatge de cabra desfet (sense la cotna) i hi incorporem els pinyons. Per amorosir la pasta, hi afegim una cullerada de farina, una mica de mantega i una mica de llet. Ho deixem refredar.

Bullim les plaques de caneló amb aigua, sal i un raig d'oli. Les escorrem i les col·loquem un drap a sobre.

Fem la beixamel: en un cassó posem

la mantega i, una vegada desfeta, hi afegim la farina. L'enrossim, hi anem tirant la llet i ho remenem. Hi afegim sal, nou moscada i pebre negre molt sense deixar de remenar. Quan la beixamel faci el primer bull, la retirem del foc i la continuem remenant amb el batedor (de batre ous a mà o de deixatar sopes).

Posem una mica de pasta d'espínacs a sobre de cada placa i muntem els canelons.

Agafem una plata d'anar al forn. A la part de sota posem una mica de salsa de tomàquet. Després els canelons i a sobre la beixamel. Hi tirem formatge ratllat, una mica de tòfona ratllada i uns quants pinyons al damunt. Posem a gratinar la plata al forn al voltant d'un quart d'hora, depenent del forn.

Annegret Kramp-Karrenbauer,
nova dirigent de la CDU
en substitució de Merkel

Joaquín Urías: 'La victòria
de Vox dona molta força
als jutges del Suprem'

El mapa de l'extrema dreta
a Europa: de la marginalitat
política a l'arribada al govern

Andorra amplia els permisos per maternitat i paternitat,
abarateix l'acomiadament i regula el dret de vaga

La presidenta d'Occitània demana a l'estat francès que financi
l'Oficina pública de la llengua catalana